

A Pécsi Ítéltábla a dr. Váczi Miklós ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** (címe) I. rendű és **II.rendű felperes neve** (ugyanottani lakos) II. rendű felpereseknek - a dr. Kecskésné dr. Horváth Erika ügyvéd (fél címe 2) által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) I. rendű és a dr. Szentkirályi József ügyvéd által képviselt **II.rendű alperes neve** (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében - mely perbe a felperes pernyertessége érdekében beavatkozott a dr. Hadházi Éva ügyvéd által képviselt **Felperesi beavatkozó** (fél címe 1) - a B Bíróság 2011. december 21. napján kelt 125. sorszám ítélete ellen a felperesek által 131., az I. rendű alperes által 129. a II. rendű alperes által 127. sorszámú előterjesztett fellebbezések, valamint a Pi Törvényszék 2012. április 12. napján kelt 134. sorszámú kiegészítő ítélete ellen az I. rendű alperes által 136. sorszámú előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében részben megváltoztatja és az alperesek, mint egyetemleges kötelezettek által az I. rendű felperes javára megfizetendő

406.460 forint kártérítést 334.850 (háromszázharmincnégyezer-nyolcszázötven) forintra leszállítja, 71.610 (hetvenegyezer-hatszázötven) forint részösszeg után a kamatokban történő marasztalást mellőzi,

2.790.037 forint lejárt költségpótló járadékot 2.666.817 (kettőmillió-hatszázhatvanhatezer-nyolcszázötven) forintra, ennek 2009. április 15. napjától kamatozó részösszegét 2.398.713 (kettőmillió-háromszázkilencvennyolcezer-hétszázötvenhárom) forintra,

1.311.817 forint lejárt jövedelempótló hátralékot 735.164 (hétszázharmincezer-egyszázhatvannégy) forintra, és ennek 2010. szeptember 1. napjától a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű kamataira leszállítja;

az I. rendű alperes által a II. rendű felperes javára megfizetendő 523.892 forint kártérítést 533.392 (ötszázharminchéromezer-háromszázkilencvenkettő) forintra felemeli, ennek részösszegei közül a 45.000 forintot 18.000 (tizennyolcezer) forintra leszállítja, a 128.000 forintot 164.500 (egyszázhatvannégyezer-ötszáz) forintra felemeli, azzal, hogy az 533.392 (ötszázharminchéromezer-háromszázkilencvenkettő) forintból 244.180 (kettőszáznegyvennégyezer-egyszáznyolcvan) forint és abból 32.880 (harminckettőezer-nyolcszáznyolcvan) forintnak 2006. október 25. napjától, 28.800 (huszonnyolcezer-nyolcszáz) forintnak 2006. október 24. napjától, 18.000 (tizennyolcezer) forintnak 2006. november 24. napjától, 164.500 (egyszázhatvannégyezer-ötszáz) forintnak 2006. december 24. napjától járó, az

elsőfokú ítéletben meghatározott mértékű kamatai vonatkozásában az I. rendű alperes kötelezettsége a II. rendű alperessel egyetemleges;

a II. rendű alperes által a II. rendű felperes javára megfizetendő 523.892 forint kártérítést 244.180 (kettőszáznegyvennégyezer-egyszáznyolcvan) forintra, ennek részösszegei közül a 45.000 (negyvenötezer) forintot 18.000 (tizennyolcezer) forintra leszállítja, a 128.000 (egyszázhuszonnyolcezer) forintot 164.500 (egyszázhatvannégyezer-ötszáz) forintra felemeli, 289.212 (kettőszáznyolcvankilencezer-kettőszáztizenkettő) forint részösszeg után a kamatokban történő marasztalást mellőzi azzal, hogy a II. rendű alperes ezen kötelezettsége az I. rendű alperessel egyetemleges;

a II. rendű felperes javára az I. és II. rendű alpereseket egyetemlegesen további 280.631 (kettőszáznyolcvanezer-hatszázharmincegy) forint, ebből 210.000 (kettőszáztízezer) forint után 2008. július 10. napjától, 16.000 (tizenhatezer) forint után 2007. január 26. napjától, 54.631 (ötvennégyezer-hatszázharmincegy) forint után 2006. december 27. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatai 15 napon belül történő megfizetésére kötelezi;

az I. és II. rendű alperesek által a II. rendű felperes javára megfizetendő 867.801 forint lejárt költségpótló járadékot 1.219.847 (egymillió-kettőszáztizenkilencezer-nyolcszáznegyvenhét) forintra, a 2012. január 1. napjától fizetendő 21.856 forint költségpótló járadékot 30.927 (harmincezer-kilencszázhuszonhét) forintra, a 345.000 forint lejárt jövedelempótló járadékot 381.921 (háromszáznyolcvanegyszer-kilencszázhuszonegy) forintra, a 2012. január 1. napjától fizetendő 15.000 forint jövedelempótló járadékot 29.334 (huszonkilencezer-háromszázharmincnégy) forintra felemeli;

a II. rendű alperest a II. rendű felperes javára további 383.231 (háromszáznyolcvanháromezer-kettőszázharmincegy) forint lejárt költségpótló járadék és ennek 2009. november 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatai, valamint további 192.225 (egyszázkilencvenkettőezer-kettőszázhuszonöt) forint lejárt jövedelempótló járadék és ennek 2011. április 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkori késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatai 15 napon belül történő megfizetésére, valamint 2012. január 1. napjától kezdődően havonta előre minden hónap 1. napjáig további 10.306 (tízezer-háromszázhat) forint jövedelempótló és 7.115 (hétezer-egyszáztizenöt) forint költségpótló járadék megfizetésére kötelezi;

egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyja.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság kiegészítő ítéletét helyben hagyja.

Kötelezi a másodfokú bíróság az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű felperesnek 238.700 (kettőszázharmincnyolcezer-hétszáz) forint, a II. rendű felperesnek 46.200 (negyvenhatezer-kettőszáz) forint, a felperesi beavatkozónak 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a másodfokú bíróság az II. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű felperesnek 38.900 (harmincnyolcezer-kilencszáz) forint, a II. rendű felperesnek 53.700 (ötvenháromezer-hétszáz) forint, a felperesi beavatkozónak 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a másodfokú bíróság az I. rendű alperest, hogy fizessen meg az állam javára, az illetékes állami adóhatóság külön felhívására az ott írt módon és számlára 686.100 (hatszáznyolcvanhatezer-egyszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Kötelezi a másodfokú bíróság a II. rendű alperest, hogy fizessen meg az állam javára, az illetékes állami adóhatóság külön felhívására az ott írt módon és számlára 201.400 (kettőszázegyezer-négyszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

2006. szeptember 24-én a II. rendű felperes az 00 számú úton **Sz** felől **P** irányába közlekedett az **XXX-000** forgalmi rendszámú **Y** típusú motorkerékpárral, utasként élettársát, az I. rendű felperest szállította. A **b** emelkedő után enyhén jobbra ívelő útszakaszon 92-98 km/h sebességgel haladt, amikor a **YYY-000** forgalmi rendszámú személygépkocsival szemből érkező **V. G** egy tehergépkocsiból és a hozzá kapcsolt pótkocsiból álló járműszerelvény előzésébe fogott anélkül, hogy az előzés feltételeiről kellően meggyőződött volna.

Mindeközben egy **Sz** felől 120-130 km/h sebességgel érkező, ismeretlenül maradt motorkerékpáros a II. rendű felperes által vezetett motorkerékpárt - ugyancsak szabálytalanul - megelőzte. Az ismeretlen motorkerékpáros a szemből közeledő, a pótkocsis járműszerelvény előzését végrehajtó személygépkocsit észelve a II. rendű felperesi motorkerékpár nyomsávjába hirtelen visszatért és vészfékezett, motorkerékpárja „beszítált”, de stabilitását visszanyerve a személygépkocsi és az úttest jobb széle között éppen el tudott haladni. A II. rendű felperes, attól tartva, hogy az elé bevágó motorkerékpár elesik, maga is vészfékezett. Emiatt a felperesi motorkerékpár megcsúszott, irányíthatatlanná vált, a bal oldali forgalmi sávba csúszva 60-65 km/h sebességgel az oda visszatérő, 93-97 km/h sebességgel haladó személygépkocsi bal oldalának ütközött.

Az I. rendű felperes a tehergépjármű-szerelvény pótkocsijának csapódott, majd az úttest jobb szélére került, a II. rendű felperes a motorral csúszva az úttest melletti füves területen nyerte el nyugalmi helyzetét.

A **YYY-000** forgalmi rendszámú személygépkocsira üzembentartója az I. rendű alperesnél rendelkezett kötelező felelősségbiztosítással.

A **P** Városi Ügyészség maradandó fogyatékossgot eredményező közúti baleset gondatlan okozásának vétsége miatt az I. rendű alperes biztosítottja, **V. G** és a II. rendű felperes ellen is vádat emelt. A **P** Városi Bíróság a 2007. november 6. napján, december 11. napján és 2008. február 17. napján megtartott nyilvános tárgyalások alapján, részletes szakértői bizonyítás lefolytatását követően a KRESZ 34.§ (1) bekezdés *a)* és *e)* pontját megszegő **V. Gt** 14.B.644/2007/24. számú ítéletében bűnösnek találta, míg a II. rendű felperest az ellene emelt vád alól felmentette. Megállapította, hogy a baleset bekövetkeztében az ismeretlenül maradt motoros személy is közrehatott, aki az előírt sebességhatár túllépése mellett maga is megszegte a **V. G** által megszegett előzési szabályokat, az előzési feltételek vonatkozásában sem álltak fenn.

A II. rendű felperes terhére a KRESZ 26.§ (1) bekezdés *a)* pontjában írt rendelkezés minimális mértékű megszegését állapította meg a büntető bíróság, azzal azonban, hogy ez a minimális sebességtúllépés a baleset bekövetkezésében nem hatott közre, miután a baleset ugyanúgy bekövetkezett volna akkor is, ha 90 km/h sebességgel kezd fékezni a II. rendű felperes. Az ítélet a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés kivételével első fokon jogerőre emelkedett.

Az 1968. évben született, 38 éves I. rendű felperes a baleset során a medence lenyúzatásos szakított sebet, mindkét alsó végtag lágyrészeinek súlyos fokú lenyúzatásos körkörös roncsolódását, a jobb felső ugróizület teljes nyílt ficamát, a bal láb I. lábközépcsontjának ficamát, többszörös borda-, medence- és szeméremcsont töréseket szenvedett el. Jobb lábát a comb középső harmadában csonkolni kellett, a jobb farizom is olyan mértékben roncsolódott, hogy emiatt a jobb csípőizület és a medence alig alápárnázott. Többszörös bőrátültetés ellenére a csonkon lévő hegek kiemelkedőek, torzítóak, folyamatosan kifekélyesednek. A csonk fekélyesedése, a farizom roncsolódása miatt a művégtag használata az I. rendű felperes számára állandó fájdalommal jár. Járása a művégtaggal is bizonytalan, egyensúlyát nehezen tudja megtartani, terhelhetősége minimális. A csonkolt végtag fantomfájdalmaitól is szenved.

Az I. rendű felperes fenti sérülésekkel összefüggő munkaképesség-csökkenése 100 % mértékű, II. csoportú rokkant. Állapota végállapot, javulás nem várható.

Az I. rendű felperes pszichésen is károsodott; megnyomorodása miatt önbecsülését elvesztette, a nőiség elutasításával szélsőségesen negatív énkép alakult ki nála, súlyos depresszív irányú áthangolódása következett be. Veszteségét feldolgozni képtelen, empátiás érzékenysége és toleranciakészsége elveszett, fokozottan érzékeny, szenzitív élményfeldolgozása lett. A fizikai akadályozottságából táplálkozó ingerlékenysége családi kapcsolatait, párkapcsolatát is kikezdte, ami önértékelését tovább rontja. Pszichés állapota szakember irányította mentális támogatás hiányában tovább rosszabbodhat.

Az 1963. évben született, 43 éves II. rendű felperes a bal orsócsont, a bal kéztőcsontok közül a trapézcsont, a bal III-IV-V. kézközépcsont, a bal kéz III. ujj középső percének, a bal kéz II-V. ujjak alappercének törését, a bal IV. lábközépcsont, a bal szárkapocscsont,

a bal sípcsont törését és a bal kéztőízület ficamát szenvedte el. A bal kéz II-III. ujját a fertőzött nyílt törések miatt amputálni kellett, a későbbiekben a bal kéz kiterjedt bőrelhalása miatt ismételten műtötték, a töréseit rögzítő tűződrótokat 2006. november 29. napján távolították el.

Az ujjak amputációja, a többszörös törések és a kéztőízületi ficam miatt a bal kéz használhatósága, szorítóereje, fogókészsége nagymértékben csökkent. A bal sípcsont és a szárkapocscsont törése miatt a bal láb terhelhetősége, mozgáskészsége, járóképessége is romlott.

A II. rendű felperes fenti balesetből származó munkaképesség-csökkenése 40% mértékű, javulás, rosszabbodás nem várható. A II. rendű felperes élettársával kapcsolatban erős büntudatot él meg, a baleset okán párkapcsolatuk negatívan alakult, egymáshoz való kötődésük gyengült, toleranciájuk, megértésük csökkent, türelmetlenségük fokozódott.

A felpereseknek közös gyermekük nem született, de együtt nevelték az I. rendű felperes 1996. évben született legfiatalabb gyermekét, és a II. rendű felperes 1991. évben született, speciális iskolába Pre bejáró értelmi fogyatékos gyermekét. A baleset idején velük élt a II. rendű felperes 1986. évben született fiúgyermek, **Z**, valamint **Z** barátnője is. A II. rendű felperes legidősebb gyermeke, az 1983. évben született Írisz már önálló életet élt, a közös háztartás tagja volt ugyanakkor a II. rendű felperes magatehetetlen, agyvérzés utáni állapotban folyamatos ápolásra szoruló édesanyja, akiről a felperesek közösen, egymást váltva gondoskodtak.

A felperesi család a baleset előtt és azóta is **Men** a II. rendű felperes és gyermekei tulajdonában álló, 150-160 m² alapterületű, 4 szoba, nappali, mellékhelyiségekből álló családi házban élt, illetve él, melyhez csatlakozó melléképületben két hátszobát tartanak. A 2950 m² alapterületű ingatlanból körülbelül 1500 m²-t tett ki a mezőgazdasági hasznosítású terület, a 700 négyzetméter alapterületű kertben a család számára szükséges konyhakerti zöldségeket megtermelték. A lovak gondozásával, ellátásával kapcsolatos és a házkörüli munkákat a II. rendű felperes, a háztartási munkák nagyobb részét az I. rendű felperes végezte, a kertet közösen művelték.

A baleset után **V.Í** párjával a szülői házba költözött, **V Z** és barátnője, **B.M** is aktív segítséget jelentettek.

Az I. rendű felperest a 2006. szeptember 24-i balesetet követő két hétben a ... Intenzív Terápiás Intézetében látták el, szeptember 30-án medencecsont törését mindkét oldalon csavarral rögzítették. Október 9. napjától a Balesetsebészeti Klinikára helyezték át, ahol további öt és fél hétig kezelték, roncsolt szöveteit többször plasztikázták, a bőrelhalások miatt replasztikák történtek. 2006. november 16-án bocsátották otthonába, ahol december 13. napjáig ápolták, ekkor feküdt be a protézishasználat megtanulása céljából a **Sz** Kórház Mozgásszervi Rehabilitációs Osztályára, ahol 2007. február 23. napjáig gondozták.

A 2006. szeptember 24. és november 15. közötti időszakban az I. rendű felperes kieső (53 napi, 212 órai) háztartási munkájának ellenértéke 90.100 forint volt. A 2006. november 16. és december 13. közötti időszakban (28 nap) nem csak a háztartási munkáját kellett pótolni, hanem emellett az I. rendű felperes folyamatos gondoskodásra, ápolásra, gondozásra szorult, ami a családtagok összefogása mellett (az I. rendű felperes helyett végzett háztartási munkával együtt) összesen napi 12 óra

munkaráfordítást jelentett, ennek ellenértéke (28 x 12 x 425 forint=) 142.800 forint volt. 2007. február 24. és május 22. között hasonló intenzitású segítségre volt szükség, aminek az ellenértéke (87 nap x 12 óra x 450 forint=) 469.800 forintot tett ki.

2007. május 23-tól számíthatóan (amikortól a múltárhoz kapott új tokkal az I. rendű felperes járása, ha csekély mértékben is, de javult) a végállapot kialakult, az I. rendű felperes továbbra is napi 4 órában szorul gondozásra és napi 4 órában háztartási kisegítőre. A háztartási munkák közül a főzést az odakészített alapanyagokból, ülve el tudja végezni, hasonló módon képes teregetni is, de ezenközben nagyon hamar elfárad, fájdalmai jelentkeznek, le kell pihennie. Más - állással, járással, helyváltoztatással járó - munka végzésére nem képes, így a jövőben is hasonló mértékű - napi 8 órai - segítségre fog szorulni.

Emiatt felmerült kára 2007. május 23. és december 31. között (223 nap x 8 óra x 450 forint=) 802.800 forint, 2008. évben (366 nap x 8 óra x 475 forint=) 1.390.800 forint. 2009. évben (365 nap x 8 óra x 500 forint=) 1.460.000 forint, 2010. évben (365 nap x 8 óra x 525 forint=) 1.533.000 forint, 2011. évben (365 nap x 8 óra x 550 forint=) 1.606.000 forint volt.

2011. december 31. napjával bezárólag (ide nem értve a 2006. december 14. és 2007. február 23. közötti időszakot, melynek során 127.800 forint ellenértékű háztartási munkát kellett pótolni) tehát ápolás, gondozás és háztartási munka pótlása címén az I. rendű felperesnek 7.494.300 forint kára keletkezett.

Ebből az alperesek 2006. évben 559.400, 2007. évben **578.667** forintot teljesítettek, 2008. évtől évi 960.000 forint térült volna ezen a címen, az I. rendű alperes azonban az általa teljesített összeget évről-évre indexálta, ami (éves szinten összesítve, 2008. évhez képest 2009. évben 19.200 forint, 2010. évben 38.760 forint, 2011. évben 59.760 forint emelést jelentett. Az összes alperesi teljesítés ezen a címen 5.095.587 forint volt, a még nem térült kár **2.398.713** forint.

Előreláthatólag 2012. január 1. napjától a jövőben is havi (30 nap x 8 óra x 550 forint=) **132.000** forint lesz az I. rendű felperes által a baleset következményei miatt igényelt gondozói és háztartási segítség ellenértéke.

Az I. rendű felperesnek a balesetet követő egy évben napi 1.000 forint értékben volt szüksége élelemfeljavításra, a 365.000 forint többletköltségből már térült 106.000 forint, a még térítendő kár **205.000** forint.

A felperesek a konyhakert művelését a baleset miatt feladni kényszerültek, így 2007. évtől máshonnan kellett beszerezniük a konyhakerti terményeket. Az emiatt felmerülő, az I. rendű felperesre eső kár 2007. évben 49.848 forint, 2008. évben 50.100 forint, 2009. évben 52.068 forint, 2010. és 2011. években 58.044 forint, összesen **268.104** forint. A konyhakerti termények kiesésével az I. rendű felperesnek 2012. január 1. napját követően, a jövőben is felmerül átlagosan **havi 4.837** forint többletkiadása.

Az I. rendű felperes a balesetét megelőzően betanított munkásként a **sz-i O Kft**-nél dolgozott. A baleset után táppénzes állományban volt, rokkantsági nyugdíjra való jogosultságát 2007. február 7. napjától állapították meg, 2009. szeptember 17. napjától 2010. május 31. napjáig rehabilitációs járadékot kapott, majd a **P Munkaügyi Bíróság** a rokkantsági nyugdíj továbbfolyósítását rendelte el 2010. június 1. napjától. Fogytékossági támogatást 2007. március 1. napjától folyósítanak részére.

2009. évben jövedelemveszteségének havi átlaga (ide nem értve az étkezési utalvány elmaradásából eredő hátrányt) 11.128 forint volt, 2009. márciustól decemberig az elmaradt jövedelem összege 111.280 forintot, a 2010. évi keresetveszteség 155.248 forintot, 2011. évben 302.556 forintot tett ki. Amennyiben az I. rendű felperes munkaviszonya fennmarad, 2009. március 1. és 2010. december 31. között havi 6.000, összesen 132.000 forint béren kívüli juttatást is kapott volna, aminek ellensúlyozására - bruttósítással - 166.080 forint alkalmas. Összes elmaradt jövedelme ekként a 2009 márciusától 2011. december 31. napjáig terjedő időszakban **735.164** forint tett ki. A táppénzes időszakra eső keresetvesztesége 129.500 forint volt.

2012. január 1. napjától kezdődően folyamatosan jelentkezik **havi bruttó 25.213** forint keresetvesztesége.

Az I. rendű felperes 2011. április 29. napján az új művégtag árából 15% mértékű önrészt fizetett ki 143.220 forint összegben, a kiadást az alperesek egymás között egyenlő arányban megtérítették.

A II. rendű felperes 2007. július 27. napján is balesetet szenvedett. K község belterületén egy csikót vezetett, amikor a csikó egy, a közvetlen közelükben nagy sebességgel elhaladó, ismeretlenül maradt kamiontól megrettenve a gyeplőt elrántotta, minek folytán a II. rendű felperes az út melletti árokba esett, a jobb lábszárcsont és a jobb szárkapocscsont proximális (felső) végeinek darabos törését, a jobb boka szalagsérülését szenvedte el. Ezen sérülések miatt jobb térdmozgása nehezítetté vált, a jobb boka mozgásai beszűkültek, így bal lábának a 2006. szeptemberi balesetből visszamaradt funkcióbeli károsodását a jobb láb fokozott használatával többé nem tudja ellensúlyozni. Amúgy is bizonytalan járása emiatt tovább romlott, kétoldali sántítás alakult ki nála, gyaloglással, illetve bármilyen, mindkét láb használatával járó tevékenységet csak ereje megfeszítésével és csak jelentősen korlátozott időtartamban tud végezni. Ezen tevékenységek végzésében sokkal nagyobb mértékben korlátozott, mint a korábbi, 2006. évi balesetet követően.

Az újabb sérülés a 2006. szeptember 24-i baleset miatt kialakult szorongásos depressziós zavart felerősítette, annak oldódását késleltette. A II. rendű felperes a szenvedésnyomás folytán pszichiáterhez fordult, gyógyszeres kezelés hatására állapota kis mértékben javult.

A 2007. július 27-i baleset következményei a II. rendű felperesnél önmagukban 18 % mértékű egészségkárosodást okoztak.

A II. rendű felperes a felmentésével zárult büntetőügyben védőügyvédje részére 2008. július 10. napján 240.000 forint díjat fizetett meg, a büntetőeljárás során iratmásolással felmerült 1.900 forint költsége, mely károk a mai napig még nem térültek meg.

A II. rendű felperes motorkerékpárjában 325.000 forint kár keletkezett, ebből 35.788 forint térült, még nem térült **289.212** forint. 2006. október 25. napján a roncs mentésével, hatósági járműtelepre szállításával és 31 napi tárolásával **32.880** forint költség merült fel, további **9.000** forint költséggel járt a roncs járműtelepről történő elszállítása, mely költségek még nem térültek.

A II. rendű felperes baleset során tönkrement ruházatának, cipőjének, hátizsákjának, bukósisakjának, mobiltelefonjának, szemüvegének és órájának összértéke 72.000 forintot tett ki, melyből az I. rendű alperes kifizetett 43.200 forintot, még nem térült **28.800** forint.

A II. rendű felperest 2006. október 9. napjáig kezelték a ... Traumatológiai Klinikáján, ahol hozzátartozói napi rendszerességgel látogatták, figyelmességi ellátásával 7.500 forint többletköltség merült fel, amiből 4.500 forint térült.

A II. rendű felperesnek a balesetet követően 40.000 forintot elérő közlekedési többletköltsége merült fel, melyből az I. rendű alperes 24.000 forintot megtérített, még nem térült **16.000** forint.

A II. rendű felperesnek a 2006. szeptember 24-i balesetből történő felépüléséhez három hónapig volt szüksége élelemfeljavításra, a 45.000 forint többletköltségből az I. rendű alperes (a II. rendű alperessel való későbbi elszámolás mellett) megtérített 27.000 forintot, a még térítendő kár **18.000** forint.

A II. rendű felperest 2006. október 9. napján bocsátották az otthonába. Gipszsínnel rögzített alsó végtagja miatt segédeszközként mankót kellett igénybe vennie, aminek használatában azonban kézsérülése miatt akadályozva volt. A mellékhelyiség használatát önállóan meg tudta oldani, egyebekben segítségre szorult, a hazatérését követő három hónap időtartamban volt szüksége ápolásra, gondozásra, háztartási kisegítésre. 2006. október 9-től november 15-ig, illetve 2006. december 14-től 2007. január 8. napjáig, 64 nap időtartamban csak öt kellett ápolni, kiszolgáltatottsága miatt a hozzátartozóknak folyamatosan rendelkezésére kellett állniuk, ami a fokozatos állapotjavulásra is figyelemmel naponta átlagosan 6 órai munkát jelentett, ami magában foglalta a II. rendű felperes napi egy órai kieső háztartási munkájának pótlását is. Ellenértéke (64 nap x 6 óra x 425 forint=) 163.200 forint volt.

2006. november 16. és december 13. között élettársával együtt mindketten otthoni ápolásra szorultak, ebben az időszakban a II. rendű felperesre eső ápolási, gondozási munka ellenértéke napi 1.000 forintot, összesen 28.000 forintot, a helyette végzett háztartási munka napi 425, összesen 11.900 forintot jelentett. Ápolás, gondozás és háztartási kisegítés címén felmerült kára ekként összesen (163.200+ 28.000 + 11.900=) 203.100 forintot tett ki, melyből térült 36.000 forint, a még nem térült kár a **164.500** forintot eléri.

2007. évtől a felpereseknek máshonnan kellett beszerezniük a konyhakerti terményeket. Az emiatt felmerülő, a II. rendű felperesre eső kár 2007. évben 49.848 forint, 2008. évben 50.100 forint, 2009. évben 52.068 forint, 2010. és 2011. években 58.044 forint, összesen **268.104** forint. A konyhakerti termények kiesésével a II. rendű felperesnek 2012. január 1. napját követően, a jövőben is felmerül átlagosan **havi 4.837** forint többletkiadása.

A II. rendű felperes a 2006. évi baleset következményeként 2007. március 31. napjáig volt betegszabadságon, illetve táppénzen, emiatt 107.962 forint jövedelemvesztése keletkezett, melyből térült bruttó 53.331 forint, még nem térült **54.631** forint.

A II. rendű felperes gyógyszer-többletköltsége az első balesetet követő hat hónapban 60.000 forint volt, amiből térült 36.000 forint, még nem térült 24.000 forint. 2007 áprilisától havonta átlagosan **4.000** forint gyógyszer többletköltsége merül fel, a hátralék **57** hónapra, 2011. december 31. napjáig 228.000 forint, a teljes hátralék **264.000** forint.

A II. rendű felperes által 2006. szeptember 24. napját megelőzően jellemzően végzett háztartási, házkörüli, mezőgazdasági, állattartási tevékenység összesítve átlagosan napi 4,2 órát (252 percet), éves szinten 1533 órát tett ki, melynek 40%-a (613 óra) nehéz, 40 %-a (további 613 óra) középnehéz, 20%-a (307 óra) könnyű munka volt.

A 613 óra nehéz munkából 133 óra munka esett a növénytermesztésre, a növénytermesztési munkák nélkül a II. rendű felperes éves szinten 613 - 133 = 480 óra nehéz munkát végzett. Ebből 150 óra esett az állattartásra, 330 óra pedig a háztartási és a házkörüli munkák között oszlott meg, a két munkafajta között a háztartási munka javára 182,5-147,5 óra tartamban.

A középnehéz munkákat érintően évi 613 óra volt a teljes, II. rendű felperesre eső munkateher, ebből 120 óra merült fel mezőgazdasági munkaként. A növénytermesztésen kívüli egyéb középnehéz munka éves mennyisége 493 óra, melyből 200 óra esett az állattartásra. A fennmaradó 293 órából 182,5 óra háztartási munka mellett éves szinten 110,5 óra maradt a középnehéz házkörüli munkákra. A konyhakerti termelésen kívül felmerülő középnehéz munka összesen tehát 310,5 órát tett ki (200 óra állattartás és 110,5 óra házkörüli munka).

A könnyű munkákat illetően a II. rendű felperesnek az állattartás kapcsán évi 127 óra, a házkörüli munkák kapcsán évi 130 órai munkája merült fel. Munkaképességének 2007. március 31-i visszatérésig ezen munkák elvégzésére sem volt képes. A nehéz fizikai munkák, valamint a középnehéz munkák 155,25 órát kitevő fele részének elvégzésében az első baleset következményeként a II. rendű felperes állandó jelleggel akadályozott marad.

A II. rendű felperesnek az első baleset miatt az alábbi ellenértékben esett ki mezőgazdasági, állattartási, házkörüli munkája (ide nem értve a konyhakerti műveléssel felmerült munkákat):

2006. évben a kieső nehéz munkák ellenértéke: $312,5 \text{ óra} \times 450 \text{ forint} \times 0,27 = 37.969$ forint, a kieső középnehéz munkák értéke: $310,5 \text{ óra} \times 425 \text{ forint} \times 0,27 = 35.630$ forint, a kieső könnyű munkák értéke: **157** óra $\times 400 \text{ forint} \times 0,27 = 16.956$ forint volt.

2007. évben a kieső nehéz munkák ellenértéke $312,5 \text{ óra} \times 475 \text{ forint} = 148.438$ forintot, a kieső középnehéz munkák ellenértéke $155,25 \text{ óra} \times 450 \text{ forint} = 69.862$ forintot, az első negyedévben kieső könnyű munkák értéke: **157** óra $\times 425 \text{ forint} \times 0,25 = 16.681$ forint tett ki.

2008. évben a kieső nehéz munkák ellenértéke $312,5 \text{ óra} \times 500 \text{ forint} = 156.250$ forint, a kieső középnehéz munkák ellenértéke $155,25 \text{ óra} \times 475 \text{ forint} = 73.744$ forint volt.

2009. évben a kieső nehéz munkák ellenértéke $312,5 \text{ óra} \times 525 \text{ forint} = 164.062$ forintot, a kieső középnehéz munkák ellenértéke $155,25 \text{ óra} \times 500 \text{ forint} = 77.625$ forintot tett ki.

2010. évben a kieső nehéz munkák ellenértéke $312,5 \text{ óra} \times 550 \text{ forint} = 171.875$ forint, a kieső középnehéz munkák ellenértéke $155,25 \text{ óra} \times 525 = 81.526$ forint volt.

2011. évben a kieső nehéz munkák ellenértéke $312,5 \text{ óra} \times \mathbf{575} \text{ forint} = 179.688$ forintot, a kieső középnehéz munkák ellenértéke $155,25 \text{ óra} \times 550 \text{ forint} = 85.387$ forintot tett ki.

Mindösszesen ekként a kieső nehéz munkák 2011. december 31. napjáig bezárólag 858.282 forintot értek el, a kieső középnehéz munkák ellenértéke 423.754 forint volt, ehhez hozzászámítva a 2006. szeptember 24. napjától 2007. március 31. napjáig kiesett (16.956+16.681) forint ellenértékű könnyű munkát, a teljes pótlásra szoruló munka ellenértéke ezen a címen 1.315.613 forint.

A 2006. szeptember 24. napján bekövetkezett baleset folytán a II. rendű felperesnél háztartási, ház körüli kisegítő, ingatlanművelés címén az I. rendű alperes a 2008. október 31. napjáig terjedő időre 468.750 (180.000 + 138.750 + 150.000) forint kárt mutatott ki. Ennek 60 %-át térítette (a II. rendű alperessel való későbbi elszámolás mellett), 281.250 forint összegben.

2008. november hónapjától kezdődően mindkét alperes folyósított ezen az összesített jogcímen járadékot a II. rendű felperes számára. A II. rendű alperes havi 7.500 forintot, amit nem indexált, ez 2008 novemberétől 2011 decemberéig 38 hónapra 285.000 forintot tett ki.

Az I. rendű alperes a járadékot indexálta, költségpótló járadékra 2008. november és december hónapjában 2 x 1.500 forintot, 2009. évben 12 x 1.560 forintot, 2010. évben 12 x 1.630 forintot, 2011. évben 12 x 1.700 forintot, összesen 61.680 forintot teljesített.

A II. rendű felperes 1.315.673 forint kárából térült (281.250 + 285.000 + 61.680 =) 627.930 forint, nem térült **687.743** forint.

A II. rendű felperesnek az első baleset következményeként a jövőben is kiesik évente (179.688+85.387=) 265.075 forint ellenértékű mezőgazdasági (ide nem értve a konyhakerti növénytermesztést), állattartási, ház körüli munkája, melynek havi átlaga **22.090** forint.

A II. rendű felperes a 2007. július 27. napján elszenvedett baleset miatt 2008. február 11. napjáig volt munkaképtelen, ebben az időszakban a mezőgazdasági, házkörüli, állattartási könnyű munkák elvégzésére sem volt képes. 2007. évben a **157** óra éves könnyű munka 5 hónapra eső kieső része kerekítéssel 66 óra, 425 forint óradíjjal számolva ennek ellenértéke 27.625 forint. A korábbi baleset következtében kieső munkaként el nem számolt középnehéz munkák második fele része is kiesett, ez 5 hónapra számítva 29.109 forintot tett ki.

2008. évben a középnehéz munkák fele része esett ki a második baleset miatt, az ezt követő időszakban állandósult ez a kiesés. 2008. évben így 73.744 forint, 2009. évben 77.625 forint, 2010. évben 81.506 forint, 2011. évben 85.387 forint ellenértékű középnehéz munkát kellett a II. rendű felperes helyett a második baleset következményeként elvégezni, valamint ehhez járult a könnyű munkák tekintetében a 2008. év első 1,4 hónapjában kieső 18,3 óra (450 forinttal számított) 8.235 forint összegben.

2007. július 27. napjától 2011. december 31. napjáig terjedő időre ekként a II. rendű felperes esetében kiesett és pótlásra szorult **383.231** forint ellenértékű mezőgazdasági és ház körüli munka, valamint a jövőben is pótlásra fog szorulni (85.387 : 12 =) havi **7.115** forint ellenértékű házkörüli és mezőgazdasági jellegű munka.

A II. rendű felperes 2002. óta az O Kft. alkalmazásában áll vezetékvágó munkakörben, egyebek mellett az alapanyagok előkészítését és betöltését, a vágógép és a

szerszámok beszerelését és beállítását, a vezetékek darabonkénti tekercselését és szállítóállványra helyezését végzi.

Az első baleset után a II. rendű felperes a kezujjak csonkolódása és a járásban való nehezítettség okán munkáját 40% mértékű többleterő kifejtésével volt képes elvégezni, a második baleset után a munkavégzéshez a korábbiakhoz képest nagyobb, további 14% mértékű többleterő kifejtésére van szüksége.

A II. rendű felperes a 2006 szeptemberét megelőző egy éves időszakban személyi jövedelemadóval növelten, de a járulékok nélkül átlagosan havi 97.936 forint jövedelmet ért el. 2010. évben elért havi nettó átlagjövedelme személyi jövedelemadóval növelten 117.380 forint volt. Miután ezen jövedelmét erejének az első közlekedési balesetből származó 40%, a második balesetből származó 14% mértékű megfeszítésével érte el, 2010. évben a havi átlagjövedelméből 53.995 forint volt az a rész, melyet nem rendkívüli munkateljesítménnyel ért el. A balesetet megelőző év átlagkeresete, 97.936 forint és a rendkívüli munkateljesítmény nélkül elért 53.995 forint különbözete, 43.941 forint ekként a II. rendű felperesnél 2010. évben havonta átlagosan keresetvesztésként jelentkezett, ennek összege 2010. második félévében 263.646 forint volt. Ebből havonta $(7.500 + 1.630 =)$ 9.130 forint, összesen 54.780 forint térült.

2011. évben 126.730 forint volt a II. rendű felperes személyi jövedelemadóval növelten, de járulékoktól mentesen számított havi átlagjövedelme. Leszámítva ebből az általa rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemhányadot, a fennmaradó jövedelme 58.296 forint, keresetvesztése a balesetet megelőzően elért 97.936 forint és a fennmaradó 58.296 forint különbözeteként havonta átlagosan 39.640 forint, 2011. évben összesen 475.680 forint volt. Ebből havonta $(7.500 + 1.700 =)$ 9.200 forint, összesen 110.400 forint térült.

2010. július 1. napjától 2011. december 31. napjáig mindösszesen 739.326 forint keresetvesztése keletkezett. A keresetvesztés 74%-ban (40/54) az első, 26%-ban (14/54) a második baleset következménye. A 2010. évi keresetvesztéséből ekként az első baleset következménye 195.098 forint, amiből nem térült $(195.098 - 54.780 =)$ **140.318** forint; a második baleset következménye **68.548** forint, ami nem térült.

A 2011. évi keresetvesztéséből az első baleset következménye 352.003 forint, amiből még nem térült $(352.003 - 110.400 =)$ **241.603** forint; a második baleset következménye **123.677** forint, ami nem térült.

2012. január 1. napjától a II. rendű felperesnél folyamatosan jelentkezik havi 39.640 forint keresetvesztés, melyből **29.334** forint az első, 10.306 forint a második balesetre vezethető vissza.

Az I. rendű felperes - a per előtt teljesített 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítésből 1.854.769 forintot a tőkére elszámolva - **16.145.231** forint *nem vagyoni kártérítés* és ennek 2006. szeptember 24. napjától járó késedelmi kamatai megfizetését kérte. Kérte továbbá a pert megelőzően *jogi képviselővel felmerült* **600.000** forint *költség* és ennek 2008. szeptember 26. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatai megtérítését. Az ápolási-gondozási, illetőleg háztartási, ház körüli és mezőgazdasági munkák tekintetében keresetét több ízben módosította. A 89. sorszám alatti keresetmódosításában az *ápolás/gondozás és a háztartási kisegítő költségeinek* megtérítése iránti igényét együttesen terjesztette elő, a 2007. május 22. napjáig az otthonában töltött időre napi 16 óra, a kórházban töltött időszakokra napi 8 óra

figyelembevételével. Az otthon töltött időszakban a 2006. november 16-tól december 13. napjáig terjedő 28 napra napi 16 órával és 425 forint óradíjjal számolva 190.400 forintra, a 2007. február 24. napjától 2007. május 22. napjáig terjedő 88 napos időszakra napi 16 órával és 450 forint óradíjjal számolva 633.600 forintra, a három kórházi időszakra 197.200 + 61.200 + 194.400 forintra, összesen 452.800 forintra tartott igényt. A 2007. május 22. napjáig terjedő időszakra igényét 1.267.800 forintban összegezte, ebből levonásba helyezve a már teljesített 559.340 forintot, **708.460** forint és ennek 2007. február 1. napjától járó késedelmi kamatainak megfizetését kérte.

2007. év fennmaradó részére, 222 napra napi 10 órai segítséggel és 450 forint óradíjjal számolva 999.000 forintban összegszerűsítette a felmerült kárát, ebből levonva az **578.667** forint teljesítést, 420.333 forint lejárt járadékot igényelt, a késedelmi kamatokat 2007. szeptember 11. napjától kérte.

2008. évre összesen 3.650 órával és 475 forintos óradíjjal számolva 1.733.750 forintban határozta meg ezen a címen felmerült kárát, ebből levonva a 960.000 forint teljesítést, további 773.750 forint lejárt járadék és ennek 2008. július 1. napjától járó kamatai megfizetését igényelte.

2009. évre ugyanilyen időtartamra és 500 forintos óradíjra figyelemmel 1.825.000 forintban határozta meg a költségeket és ebből 960.000 forint teljesítést figyelembe véve a fennmaradó igényét 865.000 forintban (és ennek 2009. július 1. napjától járó kamataiban) számszerűsítette.

2010. évre 525 forint óradíjjal számolva 1.916.250 forintban határozta meg a kárát és ebből levonva a 960.000 forint teljesítést, 956.250 forint lejárt járadékot és ennek 2010. július 1. napjától járó kamatait igényelte.

2011. évtől kezdődően 550 forint óradíjjal és napi 10 órai munkával számolva **havi 167.290** forintot kért az ápolási-gondozási és háztartási kisegítő költségeire.

A 89. sorszám alatti keresetmódosítása szerint a 2007-2010. években kiesett *mezőgazdasági termények pótlására* **251.730** forint és ennek 2009. január 1. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatai megtérítését kérte, 120. sorszám alatti keresetmódosításában kérte továbbá 2011. január 1. napjától a kiesett termények pótlására **havi 5.868** forint, illetve a hátralékos időszakokra középárányos kezdő időponttól számított késedelmi kamatok megfizetését.

Élelemfeljavítás címén **205.000 forint** volt a kártérítés iránti igénye, ennek 2007. április 1. napjától számított kamatait kérte.

*Jövedelemvesztés*g címén 2007. január 1-től **havi járadékként 40.000** forintra tartott igényt.

112. sorszám alatt keresetét kiterjesztette az új *műláb* beszerzésével felmerült **143.220** forint költségre és ennek 2011. április 20. napjától járó törvényes mértékű kamataira is.

A II. rendű felperes módosított keresetében a 2006. szeptember 24-i káresemény kapcsán **4.000.000** forint *nem vagyoni kártérítés* megtérítését kérte. Kérte továbbá a *motorkerékpárban* bekövetkezett kárának, **450.000** forintnak, a roncs *szállításával* felmerült **32.880** forint és **9.000** forint megtérítését.

Az *egyéb dologi károk* tekintetében keresetét 89. sorszám alatt módosította, így a balesetben tönkrement cipőre 8.000 forint, nadrágra 6.000 forint, ingre 3.500 forint, kabáttra 12.000 forint, fehérneműre 3.000 forint, a hátizsákra 3.500 forint, bukósisákra 15.000 forint és az órára 4.000 forint, összesen **55.000** forint megtérítését kérte, ezáltal elfogadva a kárrendezés során az I. rendű alperes által meghatározott kárösszegeket.

Továbbra is kérte azonban a mobiltelefonjában bekövetkezett kárra **57.990** forint, napszemüvegre **24.000** forint megtérítését, továbbá ebben a körben számolta el a kórházi kényszervásárlással, pizsamavásárlással felmerült **10.000** forint költségét is.

A kórházi ápolás idejére *figyelmességi csomagként* **15.000** forint megfizetését kérte, utóbb azonban úgy nyilatkozott, hogy ebből **9.000** forint megtérült.

Több ízben is módosította a *közlekedési többletköltségre* vonatkozóan előterjesztett kárigényét, a már térült **40.000** forinton kívül további **17.500** forint megfizetését igényelte.

Az *élelemfeljavítás* címén előterjesztett keresetét **112.500** forintról **45.000** forintra szállította le.

A *gyógyszerköltség* tekintetében a 40. sorszám alatti keresetmódosításban eredeti járadékkövetelését **700** forinttal leszállítva **2006. szeptember 24. napjától havi 10.000** forint megfizetését igényelte.

Kérte továbbá a büntetőeljárás során felmerült **240.000** forint *védői díj*, valamint a büntetőeljárásban felmerült **1.900** forint másolási költség és ezen tételek **2008. július 10. napjától** számított késedelmi kamatai megfizetését, valamint a kárképvisellel felmerült **100.000** forint ügyvédi költség és ennek **2008. szeptember 26. napjától** járó kamatai megfizetését.

A 89. sorszám alatti keresetmódosításával az *ápolás-gondozás és háztartási kisegítő költségeire* egy tételben terjesztette elő igényét. **2006. évben** **98** napra napi **16** órával és **425** forint óradíjjal számolva **660.400** forint, **2007. évben** **83** napra napi **16** órával és **450** forint óradíjjal számolva **596.600** forint megtérítését kérte. Mindösszesen **1.264.000** forintban határozta meg ezen a címen felmerült kárát, melyből levonásba helyezve **144.000** forint teljesítést, további **1.120.000** forintra és ennek **2006. december 15. napjától** járó törvényes mértékű késedelmi kamataira tartott igényt.

A *konyhakerti növénytermesztés elmaradásával* felmerülő kárát a **2007 és 2010 közötti** időszakra **251.730** forintban határozta meg, ezen összeg, valamint a **2009. január 1. napjától** járó törvényes mértékű késedelmi kamatok megtérítését kérte.

A 120. sorszám alatti keresetfelemelésében a keresetet ezen a címen kiterjesztette **2011. január 1. napjától** igényelt **havi 5.868 forint** járadékra is.

A II. rendű felperes eredetileg háztartási kisegítő címén igényelt **206. október 9. napjától 2007. április 9. napjáig havi 50.000**, **2007. április 10. napjától** folyamatosan **havi 30.000** forint járadékot. 89. sorszám alatti keresetmódosításában ezen a címen előterjesztett igényét változatlan nevesítés mellett tartalmilag jelentősen módosította, miután a követelés alapjaként a II. rendű felperes „*minden tevékenységi körben*” kifejtett, a gazdasági szakértő által kimutatott mennyiségű munkájára hivatkozott, *csökkentve azt a növénytermesztési munkákkal*.

A *táppénzes időszakban felmerült jövedelemveszteség* pótlására **107.962** forint megtérítését kérte.

Erőmegfeszítés okán **2007. április 1. napjától 2007. július 27. napjáig** terjedő időszakra **127.505** forintban jelölte meg a jövedelemveszteséget, ebből **60.000** forint teljesítést levonásba helyezett, **91.505** forint és ennek **2007. július 1. napjától** járó törvényes mértékű késedelmi kamatai megfizetését kérte. **2008. évre** a térített **95.700** forinton túl **265.267** forint és ennek **2008. augusztus 1. napjától** járó kamatai, **2009. és 2010. évekre** nézve évenként **299.361** forint hátralékos jövedelempótló járadék megfizetését kérte, **2011. januárjától** kezdődően pedig **havi 33.947** forintra tartott igényt.

A II. rendű felperes az őt 2007. július 27. napján ért balesetből eredő kártérítési igényeit külön perben terjesztette elő. A II. rendű alperes kártérítési felelősségének fennállását megállapító közbenső ítéletet követően a kárigények nagyobb részét a **B** Bíróság 18.P.21.145/2008/71. számú, a **P** Ítéltábla Pf.I.20.403/2011/3. számú határozatával 2011. november 30. napján jogerőre emelkedett részítéletével elbírálta. A *kieső házkörüli, mezőgazdasági munkák pótlására* 2007. július 27. napjától 2011. május 31. napjáig terjedő időre igényelt 586.357 forint lejárt járadék és 2011. június hónapjától kezdődően igényelt **havi 12.894** forint járadék, valamint a *rendkívüli munkateljesítmény miatt igényelt jövedelempótló járadék* (a 2008. február 11. napjától 2011. május 31. napjáig: 472.540 forint, 2011. június 1. napjától kezdődően **havi 12.212** forint) vonatkozásában a pert a jelen perhez egyesítette.

Az elsőfokú bíróság az alpereseket, mint egyetemleges kötelezetteket az I. rendű felperes javára **11.000.000** forint nem vagyoni kártérítés, 406.460 forint vagyoni kártérítés, 2.790.037 forint lejárt költségpótló járadék, 2012. január 1. napjától havonta előre esedékesen 136.837 forint költségpótló járadék, 1.311.817 forint jövedelempótló járadék hátralék és **havi 25.213** forint jövedelempótló járadék megfizetésére kötelezte.

Utóbb - 134. sorszámú kiegészítő ítéletével - a marasztalást az I. rendű felperes javára további 127.800 forint háztartási kisegítői költség tekintetében kiegészítette.

A 406.460 forint vagyoni marasztalás a **205.000** forint élelemfeljavítási többletköltséget, **71.610** forint, a műláb beszerzésével felmerült többletköltséget, valamint a táppénzes időszakra vonatkozó **129.850** forint keresetveszteséget foglalja magában.

A hátralékos költségpótló járadék is több tételből tevődik össze, ebből 2.521.933 forint a hátralékos ápolási-gondozási-háztartási kisegítői költség, 268.104 forint pedig a kieső konyhakerti termelés okán elmaradt termés miatt jelentkező kár. A havi 136.837 forint költségpótló járadékra vonatkozó marasztalásból az ápolás-gondozás-háztartási kisegítés járadéka tesz ki **havi 132.000** forintot, a terménykiesés ellentételezésére pedig az elsőfokú ítélet szerint **havi 4.837** forint szolgál.

Az elsőfokú bíróság a II. rendű felperes javára az I. rendű és II. rendű alpereseket egyetemlegesen **4.000.000** forint nem vagyoni kártérítés, valamint 523.892 forint vagyoni kár megtérítésére kötelezte, melyből **32.880** forint a balesetben sérült motorkerékpár szállítási költségével merült fel, **289.212** forint a motorkerékpárban, **28.800** forint a II. rendű felperes ruházatában, illetve motoros felszerelésében bekövetkezett kár, **45.000** forint az élelemfeljavítási többletköltség, **128.000** forint az ápolási-gondozási-háztartási költség.

Utóbb kiegészítette az elsőfokú bíróság a 134. sorszámú ítéletével a marasztalást akként, hogy az alpereseket további **9.000** forint szállítási költség megfizetésére kötelezte.

Az alperesek által a II. rendű felperesnek megfizetendő költségpótló járadék hátralékot 867.801 forintban határozta meg, ami három résztételből tevődik össze: ebből 339.822 forint a ház körüli, mezőgazdasági kisegítői járadék hátraléka (ide nem értve a konyhakertben kiesett mezőgazdasági munkákat), 268.104 forint marasztalás szolgál az elmaradt termények pótlására, 259.875 forint pedig a gyógyszerköltségekre. 2012. január 1. napjától járó költségpótló járadékként havi 21.856 forint megfizetésére kötelezte az I. és II. rendű alpereseket egyetemlegesen az elsőfokú bíróság, ami **havi 12.894** forint háztartási és mezőgazdasági kisegítői járadékból, **havi 4.125** forint

gyógyszer-többletköltség járadékból és **havi 4.837** forint, az elmaradt termények pótlására szolgáló járadékból tevődött össze. Emellett az alperesek 345.000 forint jövedelempótló járadék hátralék és 2012. január 1. napjától **havi 15.000 forint** jövedelempótló járadék megfizetésére kötelesek az elsőfokú ítélet szerint.

Az alpereseket egyetemlegesen az I. rendű felperesnek 1.500.000 forint, a II. rendű felperesnek 750.000 forint részperköltség megfizetésére, emellett az I. rendű alperest az állam javára 1.091.700 forint le nem rótt elsőfokú eljárási illeték és 640.003 forint állam által előlegezett költség megfizetésére kötelezte.

Az ítélet ellen a felperesek, az I. rendű alperes, a II. rendű alperes és a beavatkozó is fellebbezéssel élt.

Mindkét alperes kérte az egyetemleges marasztalás mellőzését és az alperesek károkozói közrehatások arányában történő marasztalását. Mindkét alperes arra hivatkozott, hogy a II. rendű felperes a relatív értelemben már kevésbé jelentéktelen sebességhatár-túllépéssel és az indokolatlan vészfékezéssel maga is közrehatott a baleset bekövetkeztében; a II. rendű felperesi közrehatás mértékét az I. rendű alperes 10, a II. rendű alperes 40 százalékra tette.

Az I. rendű alperes az I. rendű felperesnek megítélt 11.000.000 forint nem vagyoni kártérítést 4.000.000 forintba kérte leszállítani akként, hogy abból mindkét alperes, ekként I. rendű alperes is 2-2.000.000 forint megtérítésére legyen köteles. Az ápolás, gondozás kapcsán eltúlzottnak tartotta az elsőfokú bíróság által megítélt összegeket, napi 4-5 órai háztartási és napi 3 órai gondozási kisegítőt tartott szükségesnek, az ezen a címen előterjesztett hátralékos igény elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a folyamatos peren kívüli teljesítés folytán az alpereseknek hátralékuk nincs. Szemben az elsőfokú bíróság által megítélt havi 132.000 forinttal, 93.600 forint havi járadékot látott megalapozottnak; a leszállítást akként kérte, hogy 46.800 forint megfizetésére legyen az I. rendű alperes köteles.

A terménykiesés címén elszámolt kártérítési igény elutasítását kérte azzal, hogy az I. rendű felperes ezen a címen felmerült kárát nem bizonyította, a szakértői vélemény a meg nem termelt termények beszerzési árán túl egyéb tételekkel, így pl. a termelési költségekkel nem is számolt, holott a konyhakert művelése a költségek figyelembevételével mellett köztudottan nem rentábilis.

Az elmaradt jövedelemre vonatkozó marasztalás kapcsán kifogásolta, hogy elévülési kifogását az elsőfokú bíróság nem bírálta el, az elévülésre figyelemmel az I. rendű felperes 2009. márciusától kérheti jövedelemveszteségének megtérítését, ami 2009., 2010. és 2011. évekre 735.164 forint. Erre az összegre kérte leszállítani az 1.311.817 forint marasztalást akként, hogy ebből az I. rendű alperes csak 367.582 forint megfizetésére legyen köteles.

A kiegészítő ítélet elleni fellebbezésében a kiegészítő ítéletben foglalt, az elmaradt bérenkívüli juttatást pótló 276.000 forint összegű marasztalás vonatkozásában a kereset elutasítását kérte, miután megítélése szerint ez a juttatás a munkavégzéshez kapcsolódó többletelvezetési költségeket hivatott ellensúlyozni, a munkába nem járó I. rendű felperesnél ilyen többletelvezetési költség azonban nem merült fel.

A múltab költségeire megítélt 71.610 forint vonatkozásában a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozva, hogy a múltab 143.220 forintos önrésze az alperesek teljesítésével az I. rendű felperes számára megtérült.

A II. rendű alperes az I. rendű felperesnek megítélt 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítés összegét nem vitatta, de maga is arra hivatkozott, hogy az ismeretlenül maradt motorkerékpáros 30 % mértékű közrehatásának arányában lehet felelős, így 3.000.000 forintra kérte az őt terhelő marasztalás összegét leszállítani.

Az ápolási, gondozási költségek kapcsán hivatkozott a 190/2004. (VI.8.) Korm. rendelet 15.§ (1) és (2) bekezdésére, miszerint a Kártalanítási Számla kezelőjeként nem köteles megtéríteni azokat a károkat, amelyeket a társadalombiztosítás fedez; e körben hivatkozott arra, hogy társadalombiztosítási ellátásként házi szakápolást vehetett volna igénybe az I. rendű felperes.

A hátralékos összegek vonatkozásában elsődlegesen elutasítani kérte a keresetet, másodlagosan 720.846 forintra kérte az őt érintő marasztalást leszállítani.

Az ápolás, gondozás és háztartási kisegítői járadék havi teljes összegét 83.270 forintban látta megalapozottnak, melyből megítélése szerint őt havi 40.000 forint terhelheti. Ennek megfelelően kérte leszállítani a marasztalását.

Élelemfeljavítási költség címén 119.500 forintot ismert el azzal, hogy ebből még nem térült 29.500 forint, amiből a II. rendű alperesre esik 8.850 forint. Napi összegben 500 forintot ismert el ezen a címen.

Nem vitatta a konyhakerti termények kiesésével az I. rendű felperesnél felmerült kár összegét, kérte azonban a marasztalás megváltoztatását akként, hogy II. rendű alperesként ezen a címen havi 1.451 forint megfizetésére legyen köteles.

A jövedelemveszteség tekintetében 1.021.716 forintban látta elszámolhatónak az I. rendű felperes jövedelemveszteségét akként, hogy ebből 306.515 forint esik a II. rendű alperes terhére.

A béren kívüli juttatott étkezési jegy pótlására megítélt kártérítést teljes mértékben vitatta, csatlakozva az I. rendű alperesi érveléshez.

Nem vitatta a havi 25.213 forint jövedelempótló járadékot azzal, hogy ebből a II. rendű alperesre esik havi 7.564 forint.

A táppénzes időszakra vonatkozó keresetveszteséggént a 129.850 forintot nem vitatta, azzal azonban, hogy ebből az II. rendű alperesre csak 38.995 forint esik.

Maga is kérte a múltab költségével a marasztalást leszállítani, hivatkozva arra, hogy 2011. szeptember 27-én a kamatokkal együtt a költség megtérült.

A II. rendű felperes kárigényét elbíráló ítéleti rendelkezések ellen valamennyi fél, a II. rendű felperes, az I. és II. rendű alperesek is fellebbezéssel éltek.

A II. rendű felperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság elutasította a büntetőeljárásban felmerült védői díjjal és másolási költséggel kapcsolatos kárigényét, rámutatva, hogy nincs olyan indok, ami miatt vétlen károsultként ezen költségeket viselnie kellene.

A közlekedési többletköltség címén érvényesített kárigény kapcsán elfogadta az elsőfokú bíróság által megállapított 40.000 forintos tételt, azonban állította, hogy ebből az alperesek csak 24.000 forintot teljesítettek, így 16.000 forint még nem térült.

Az ápolás, gondozás és háztartási munka címén megítélt 128.000 forint vonatkozásában arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta megindokolni,

miként határozta meg az ápolás, gondozás, illetőleg háztartási kisegítés szükséges időtartamát 4 + 2 órában, amivel szemben ténylegesen 7 órával számolt. 90 napra, napi 10 órával és 425 forint óradíjjal számolva 382.500 forintban jelölte meg a kárát azzal, hogy ebből 90.000 forintot teljesítettek az alperesek, a nem térült kár 292.500 forint, így a marasztalást ezen a címen 164.500 forinttal kérte felemelni.

A táppénzes időszak jövedelemvesztesége vonatkozásában állította, hogy abból csak 34.132 forint térült, téves tehát azon ítéleti megállapítás, hogy a táppénzes időszakra járó jövedelemveszteséget az I. rendű alperes megtérítette. Kérte a még nem térült 73.830 forinttal és annak 2006. december 27. napjától számított kamataival felemelni az ítéleti marasztalást.

A gyógyszerköltség tekintetében kérte, hogy a bíróság a havi járadék összegét 4.125 forintról 8.993 forintra emelje fel.

A házkörüli, mezőgazdasági kisegítői járadék tekintetében a megítélt hátralékos 339.822 forintot, illetőleg a havi járadék 12.894 forint összegét elégtelennek találta. Arra hivatkozott, hogy havi 30.000 forintot kért ezen az összesített jogcímen az első, 2006. évi baleset következményeként kiesett munkák pótlására, miután azon baleset kapcsán a nehéz munkák egésze és a középnehéz munkák fele része vált számára elvégezhetetlenné. Míg korábban (89. sorszám alatt) háztartási kisegítő jogcímű járadékigény címén minden tevékenységi körben végzett kieső nehéz fizikai munkák és a középnehéz munkák kieső fele részének elszámolását kérte, csökkentve azt a növénytermesztési munkákkal, fellebbezésében ezen követelés jogcímét „háztartási kisegítőn kívül házkörüli és mezőgazdasági munkák” megjelölésre „pontosította”.

Hivatkozott a gazdasági szakértői véleményre, mely szerint a II. rendű felperesre eső 1533 óra munkából a növénytermesztési munkák levonását követően is fennmarad 480 óra nehéz munka, valamint 247 óra, mint a középnehéz munkák fele része. A nehéz munkákat 600 forint, a középnehéz munkákat 575 forint óradíjjal számolva 35.835 forint havi járadék megállapítását látta indokoltnak a 2006. évi baleset következtében kieső munkái pótlására; keresetét felemelve ezen a címen 35.835 forintban kérte marasztalni 2012. január 1. napjától az alpereseket, az alperesi teljesítés beszámításával.

Ehhez képest a második baleset kapcsán érvényesített igénye volt a középnehéz munkák másik fele részének pótlására szolgáló havi 12.894 forint, amit az elsőfokú bíróság összezszerűségében meg is ítelt, mely összeg megtérítésére azonban kizárólag a II. rendű alperes köteles.

Ugyancsak támadta az elsőfokú bíróság által megítélt erőmegfeszítési jövedelempótló járadékot, hangsúlyozva, hogy ezen a címen is külön-külön érvényesítette igényét az első baleset miatt szükséges 40% mértékű, illetve a második balesetre visszavezethető 14% mértékű erőmegfeszítés kapcsán. 2007. április 1-től dolgozott, majd a második baleset miatt táppénzen volt 2007. július 27. napjától 2008. július 11. napjáig, a teljes hátralékos időszak 2011 decemberéig 50,5 hónap. 2007. április 1-től 2007. július 27. napjáig terjedő időszakra 127.505 forint kieső jövedelem és 36.000 forint alperesi teljesítés folytán további 91.505 forint és ennek 2007. július 1. napjától számított késedelmi kamataiban kérte a marasztalni az alpereseket. 2008. február 11-től 2008. december 31. napjáig terjedő időszakra a kieső jövedelem címén felmerült kárát 360.967 forintban jelölte meg, melyet 95.700 forint alperesi teljesítés csökkentett, a fennmaradó összeg 265.267 forint, ezzel kérte felemelni az alperesi marasztalást,

valamint ennek 2008. augusztus 1. napjától számított kamataival. 2009. és 2010. évekre egyaránt 407.361 forint kieső jövedelem és 108.000 forint teljesítés különbözete, 299.361 forint tekintetében kérte a marasztalást azzal, hogy a még nem térült hátralék összesen 686.069 forint. 2011. január 1. napjától havi 33.947 forint megtérítését kérte. A második baleset következményeként a 2008. február 11-től december 31-ig terjedő időszakra 122.368 forint, 2009. évre 142.565 forint, 2010. évre 146.546 forint, 2011. január 1-től május 31-ig 61.060 forint, mindösszesen 472.540 forint hátraléokra tartott igényt, valamint 2011. június 1. napjától havi 12.212 forint megtérítését kérte. Mindösszesen a 33.947 forint és a 12.212 forint jövedelempótló járadék összegeként havi 46.159 forint járadékot igényelt, miután az elsőfokú bíróság ezen a címen 15.000 forintot ítél meg, 31.159 forinttal kérte felemelni a járadékra vonatkozó marasztalást.

Az I. rendű alperes eltúlzottnak tartotta a II. rendű felperes javára megítélt, összességében 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítést azzal, hogy 3.000.000 forint lenne szükséges és indokolt, melyből 1.200.000 forint terheli az I. rendű alperest.

A motorkerékpárban felmerült dologi károk tekintetében a II. rendű felperes 10 % mértékű közrehatását hangsúlyozta, illetve állította, hogy az I. rendű alperes a bekövetkezett károk 40 százalékaért felel, így az I. rendű alperes terhére szóló marasztalást a motorkerékpárban bekövetkezett kár tekintetében 115.685 forintra, a szállítási költség tekintetében 13.152 forintra, a dologi károk tekintetében 11.520 forintra, az élelmelfeljavítási költség tekintetében 18.000 forintra, az ápolás, gondozási, háztartási kisegítői költség tekintetében 51.200 forintra kérte leszállítani.

A kieső termények kapcsán állította, hogy nem bizonyított az ezen a címen felmerülő kár, a havi 4.837 forintos járadékmarasztalás és a hátralékos 268.104 forint tekintetében is ezen költségmarasztalás mellőzését kérte.

A gyógyszerköltség tekintetében nem vitatta a 4.125 forintos havi járadékösszeget, azonban azzal, hogy ebből az I. rendű alperesi felelősség csak 45%-ra, 1.857 forintra terjedhet ki, ennek megfelelően kérte az őt terhelő marasztalás leszállítását.

A házkörüli, mezőgazdasági kisegítői járadék kapcsán hivatkozott arra, hogy itt az első és a második baleset következményeit az elsőfokú bíróság nem különítette el; figyelemmel arra, hogy a második baleset következményeiért kizárólag a II. rendű alperes felel, így az I. rendű alperes és a II. rendű alperes között 30-70 % mérvű közrehatást látott megállapíthatónak azzal, hogy az I. rendű alperesre eső részből leszámításra kerül 10% felperesi közrehatás, így a 339.822 forint elsőfokú bíróság által elszámolt hátralékból az I. rendű alperes számítása szerint 91.752 forint maradhat a terhén, míg a havi 12.894 forint járadékból a 30% 90%-a, 3.481 forint.

A jövedelempótló járadék tekintetében elévülési kifogást terjesztett elő, arra hivatkozva, hogy a többlet-erőkifejtésre hivatkozással jövedelempótló járadék iránti igényét a II. rendű felperes 2011. február 11-én terjesztette elő, a 2011. február 11-i igényérvényesítésre figyelemmel a 2010 augusztusát megelőzően esedékessé vált részletek elévültek, így 17 hónap hátralék elszámolása lehet alapos, azonban téves az elsőfokú bíróság elszámolása, mert csak a II. rendű alperes által ezen a címen megfizetett havi 7.500 forint részteljesítést vette figyelembe, holott az I. rendű alperes is teljesített, 2010. évben havi 1.665, 2011. évben havi 1.700, 2012. évben havi 1.725 forintot. Így a teljes hátralék 17 hónapra a teljesítések elszámolásával 102.175 forint, melyből az I. rendű alperesre eső hátralék 78.675 forint, az I. rendű alperest terhelő havi járadék 6.000 forint.

A II. rendű alperes hasonlóképpen vitatta a II. rendű felperes javára megítélt 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés indokoltságát, maga is 3.000.000 forintban látta megalapozottnak a 2006. évi baleset miatt szükséges nem vagyoni kártérítés összegét, 1.500.000 forintra kérte leszállítani az őt terhelő marasztalást.

A motorkerékpárban keletkezett kár és a szállítási költségek vonatkozásában arra hivatkozott, hogy a helytállási kötelezettsége ezen tételek kapcsán nem áll fenn. A ruházatban, motoros felszerelésben keletkezett dologi kárt 72.000 forint fele részében fogadta el, azzal azonban, hogy ez az összeg már megtérült, így ezen a címen elutasítást kért.

Az élelemfeljavítás napi összegét a kórházon kívüli töltött időre, 75 napra 500 forintban fogadta el azzal, hogy az így felmerült 37.500 forint kár már megtérült.

Állította, hogy az ápolás, gondozás, háztartási munka címén felszámított havi költség a 2006. évi minimálbér másfélszerese, ami eltúlzott. Az I. és II. rendű felperes kieső háztartási munkájának pótlására és ápolásukra a bírósági elszámolás mellett két személy teljes munkaereje lenne szükséges, ami nem igazolt.

A meg nem termelt terményekre megítélt havi 4.837 forintot, illetőleg ezen a címen a 2007. és 2011. évek közötti időszakra járó 268.104 forint hátralékot összegszerűségében elfogadhatónak találta, kérte azonban, hogy a bíróság a II. rendű alperest ezen összegek 30 százalékanak megfelelő 80.431 forint hátralék, havi 1.451 forint járadék megfizetésére kötelezze, ezt meghaladóan szállítsa le a marasztalást.

A gyógyszerköltség vonatkozásában a per során tett, havi 4.000 forintra vonatkozó elismerő nyilatkozata kapcsán arra hivatkozott, hogy ebbe mindent beleértett, a kúraszerűen szedett gyógyszerek havi átlagköltségét is. Kérte a leszállítást akként, hogy a 30%-nak megfelelő 1.200 forint megfizetésére legyen köteles, míg a hátralékot csak 2011. november és december hónapjaira ismerte el, figyelemmel arra, hogy a II. rendű felperes ezen időszakra szóló számlákat, nyugtákat csatolt. Hivatkozott arra, hogy a beszerzett adatokat, így a Béwer- listát, illetve a gyógyszer számlákat a bíróság nem tette szakvélemény kiegészítés tárgyává.

Vitatta a házkörüli, mezőgazdasági kisegítői járadéokra vonatkozó, elsőfokú ítéletben foglalt számítást is. Abból indult ki, hogy a gazdasági szakértői véleményben foglaltak szerint a II. rendű felperes egészségesen napi 103 percet fordított háztartási, ház körüli és napi 98 percet mezőgazdasági munkára. Ebből kiesett a nehéz mezőgazdasági munkája, ami a mezőgazdasági munka 40%-a, kb. 40 perc/nap. Más címeken nem térült a lovak gondozása, évi háromszori kaszálás, valamint az egyéb kieső háztartási, ház körüli munka, amire 2007. évben havi 9.945 forint, 2008. évben havi 10.495 forint, 2009. évben havi 11.046 forint, 2010. évben havi 11.597 forint, 2011. évben havi 12.117 forint megtérítését látta indokoltnak, figyelemmel arra, hogy 2007. évben 9 és fél hónappal számolt, így a teljes hátralék erre az időszakra 635.051 forint.

Rámutatott, hogy az I. rendű alperes is teljesít indexáltan havi 1.500 forintot, így a teljesítés nem 7.500 forint, mint amit az elsőfokú bíróság a ház körüli, mezőgazdasági kisegítői járadék teljesítéseként elszámolt, hanem 2007. évben 83.250 forint, 2008. évben 108.000 forint, 2009. évben 108.720 forint, 2010. évben 109.560 forint teljesítése történt meg, a teljesítés 2011. évben újabb indexálás nélkül is elérte a 109.560 forintot. Így 519.090 forint már térült a hátralékos 635.051 forintból, a nem térült hátralék 115.961 forint, melyből a maga részéről 30% közrehatásnak megfelelő 34.788 forintra,

míg a havi 12.177 forint járadék vonatkozásában annak 30%-ára, 3.695 forintra kérte leszállítani az őt érintő marasztalást.

Az erőmegfeszítési jövedelempótló járadék vonatkozásában állította, hogy téves az elsőfokú bíróság álláspontja abban a tekintetben, hogy ellenkérelmében 15.000 forint járadék vonatkozásában peres elismerést tett. Megítélése szerint a peren kívüli teljesítés, mely a korábbi bírói gyakorlaton alapult, ekként nem értelmezhető; az igény elutasítását kérte. Másodlagosan hivatkozott arra, hogy a többlet-erőfeszítési járadék a 2007. július 29. és 2008. február 9. közötti táppénzes időszakra nem jár, így a 2007 áprilisa és 2011 decembere közé eső 57 hónapból leszámítandó 6 hónap és 12 nap, marad 50 hónap 18 nap, ami 15.000 forinttal számolva 759.000 forint. A teljesítés több volt, mint a figyelembe vett, így különbözeti hátralékként fennmaradt 242.100 forint, ebből a II. rendű alperest terhelheti 72.648 forint, illetve ez a havi járadékot illetően 4.500 forint.

A beavatkozó fellebbezése tartalmilag az elsőfokú ítélet kiegészítésére irányult, a kérelmet az elsőfokú bíróság kiegészítő ítéletében teljesítette.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az alperesek által vitatott rendelkezések helybenhagyását kérték, hangsúlyozták a II. rendű felperes vétlenségét, az őket ért súlyos nem vagyoni hátrányokat. Az elévülési kifogás kapcsán arra hivatkoztak, hogy alapos okuk volt a későbbi igényérvényesítésre, mert a peren kívüli teljesítés reményében az alperesekkel egyeztetést folytatták.

A beavatkozó fellebbezési ellenkérelme a II. rendű felperes közrehatásának hiányát megállapító részében az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezések részben alaposak. Az I. rendű alperes elévülési kifogása alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást nagyobb részben helyesen állapította meg, egyes részeit illetően azonban a tényállás kiegészítésre, pontosításra szorul.

Az elszenvedett személyhez fűződő jogsérelem súlyának megítéléséhez szükséges a károsultak életkorának ismerete, az erre vonatkozó adatokkal a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet kiegészítette. Kimaradtak az elsőfokú ítéletből a felperesi háztartás nagyságára, jellemzőire vonatkozó adatok, holott ezek a kieső munkák mibenlétének mérlegeléséhez nélkülözhetetlenek, ismertetésüket a másodfokú bíróság pótolta.

A II. rendű alperes közlekedési többletköltségét az elsőfokú bíróság a tényállási részben nem tüntette fel, ezért szükséges a tényállás kiegészítése azzal, hogy a 2006. szeptember 24-i baleset következményeként a II. rendű felperesnek 40.000 forint közlekedési többletköltsége merült fel, melyből azonban (szemben az indoklás 23. oldal 5) pontban írtakkal) csak 24.000 forint térült.

A másodfokú bíróságnak a tényállást több adat vonatkozásában pontosítania kellett. Lényeges különbség, hogy a 2007. július 27-i baleset következményeként a II. rendű felperesnél kialakult egészségkárosodás mértéke nem 8, hanem 18%.

Az I. rendű felperes 2011. évi elmaradt jövedelme (a B-féle 115. sorszámú kiegészítő szakvélemény 8. oldalán kimunkált havi 25.213 forint alapján) az elsőfokú bíróság által figyelembe vett 316.752 forint helyett 302.556 forint.

A művégtag költsége (143.220 forint) maradéktalanul megtérült.

A II. rendű felperes motorkerékpáron kívüli egyéb dologi kárát a bíróság feltételezhetően elírás folytán 75.000 forintban tüntette fel (10. oldal 2. bekezdés), holott ugyanitt a már megtérített és a még megtérítendő kárrészletek összege az elsőfokú bíróság számítása szerint is (43.200 + 28.800 forint) 72.000 forint.

Figyelmességi csomag címén az I. rendű alperes 7500 forint 60%-ának megfelelő 4.500 forintot térített meg (ld. 96. alatti kimutatás), szemben az elsőfokú ítélet 10. oldal 3. bekezdésében feltüntetett (de a II. rendű felperes által is tévesen hivatkozott) 9.000 forinttal.

A II. rendű felperes közlekedési többletköltségéből 24.000 forint és nem az elsőfokú bíróság által írt 40.000 forint térült.

Az élelemfeljavítási költségéből a II. rendű felperes esetében helyesen 27.000 forint - és nem 45.000 forint - térült.

Az elszámolás kapcsán visszatérő problémaként jelentkezett, hogy az elsőfokú bíróság a kárrendezés során meghatározott összegeket egyúttal teljesítettnek is tekintette, holott a 96. alatti I. rendű alperesi kimutatás szerint a kárrendezés 60%-ban történt meg.

A II. rendű felperes az elsőfokú ítéletben írt 6 hónap helyett csak 3 hónapig szorult ápolásra, gondozásra, illetve háztartási kisegítésre, ezen a címen szükségessé vált segítség napi tartamát a másodfokú bíróság pontosította.

A II. rendű felperes 2007. március 31. napjáig tartó táppénzen időszakra eső 107.962 forint keresetveszteségéből a 96. sorszám alatti számfejtés alapján ténylegesen csak bruttó 53.331 forint térült.

Az erőmegfeszítési jövedelempótló járadék tekintetében az elsőfokú bíróság által ismertetett jövedelemadatok nem vágtak egybe a II. rendű felperes által 120. sorszám alatt csatolt jövedelemigazolások alapján megállapítható adatokkal.

Számítási hibák is előfordultak, így pl. a 2006. szeptember 24. és november 15. közötti időszakra az elsőfokú bíróság az I. rendű felperes napi 4 órai kieső háztartási munkájának ellenértékét (232 óra x 425 forint=) 98.600 forintban határozta meg, ténylegesen ez az időszak azonban 53 napot és nem 58 napot ölelt fel, így 212 órai háztartási munka esett ki 90.100 forint értékben, ami 8.500 forinttal kevesebb az elsőfokú bíróság által elszámoltnál.

2008. évre az elsőfokú bíróság 365 nappal számolt (365 nap x 8 óra x 475 forint=) 1.387.000 forintban számolva a kieső gondozási és háztartási kisegítői költséget, ez az év azonban szökőév volt, így további egy nappal kellett számolni, minek folytán az ebben az évben ezen a címen szükségessé vált munkák elszámolható ellenértéke 3.800 forinttal, 1.390.800 forintra nőtt.

2011. december 31. napjáig ekként (ide nem értve a 2006. december 14. és 2007. február 23. közötti időszakot, melynek során 127.800 forint ellenértékű háztartási munkát kellett pótolni) a szükséges ápolás/gondozás és háztartási munka kimutatható értékét az elsőfokú ítéletben foglalt 7.499.000 forintról (-8.500 + 475x 8 forint) 7.494.300 forintra kellett csökkenteni, ami az elsőfokú bíróság által elszámolthoz képest 4.700

forint különbözetet jelent. Az alperesi teljesítés 4.977.867 forint helyett 5.095.587 forint volt, a különbözet ebből következően 2.521.933 helyett 2.398.713 forint, a különbözet 122.420 forint.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság jogi indokolását kiegészíti azzal, hogy a II. rendű alperes helytállási kötelezettségét az ismeretlen gépjárművekkel okozott károkért a gépjármű üzemben tartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló, a káreseményekkor hatályban volt 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet 14. § (1) bekezdése alapozza meg.

Az elsőfokú bíróság a perben kirendelt és meghallgatott igazságügyi szakértők, **D.G.**, illetve dr. **L.Z.** igazságügyi szakértői véleménye, a tanúként meghallgatott **M.G.** igazságügyi szakértő előadása alapján akként foglalt állást, hogy a II. rendű felperesnek nem volt olyan felróható közlekedési magatartása, mellyel ő bármilyen módon közrehatott volna a 2006. szeptember 24-i baleset bekövetkezésében, így az alpereseknek a teljes kárt viselniük kell.

A másodfokú bíróság maradéktalanul osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját. A II. rendű felperes az I. rendű alperes biztosítottja, illetőleg az ismeretlenül maradt motorkerékpáros által elkövetett súlyos közlekedési szabálysértések által előidézett veszélyhelyzetben olyan közlekedési magatartást tanúsított, mely az adott közlekedési szituációra adott okszerű reakciónak felelt meg. Az igazságügyi szakértők egyetértettek abban, hogy a motorozásban kiemelkedő jártassággal rendelkező vezetőkön kívül bárki a II. rendű felpereshez hasonlóan reagált volna. A veszélyhelyzet kifutásának (különösen az ismeretlen motorkerékpáros továbbhaladásának) ismeretében, a történeteket elemezve utólagosan következtetni a baleset elmaradását eredményező lehetséges közlekedési magatartásokra: a felelősség megítélésének kérdéséhez teljességgel szükségtelen, felesleges logikai művelet. Ugyancsak felesleges gondolkísérlet annak elemzése, hogy mi történt volna, ha a II. rendű felperes alacsonyabb sebességgel halad: a műszaki szakértői vélemények alapján egyértelműen kijelenthető ugyanis, hogy nem volt olyan körülmény, ami a II. rendű felperest az általánosan megengedettnél alacsonyabb sebességgel történő haladásra indíthatta volna, a megengedett legnagyobb sebesség minimális mértékű túllépése sem befolyásolta a biztonságos közlekedését, így semmilyen módon nem hatott közre a baleset bekövetkezésében.

Így tehát a más személyek károkozó magatartásának vétlen áldozatává váló II. rendű felperes magát az I. rendű alperesi biztosított személygépkocsijával történő ütközés tekintetében a felelősség alól a Ptk.346.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Ptk.339.§ (1) bekezdése szerint kimentette, saját kárának viselésére részben sem köteles.

A másodfokú bíróság a Ptk.344.§ (3) bekezdés a) pontjában foglalt jogszabályi felhatalmazás ellenére nem látott lehetőséget a károkozók helyett helytálló alperesek közötti egyetemlegesség mellőzésére. Mindkét alperes regressz-igények érvényesítésében is gyakorlott, kárrendezéssel professzionálisan foglalkozó szervezettel rendelkezik, nincs tehát olyan indok, amely a károsult jogainak megóvása érdekében fő szabály szerint érvényesülő egyetemleges felelősségtől történő eltérést az alperesek javára indokolná, ez irányú kérelmüket méltányolhatóvá tenné. Az alperesek egymás közötti elszámolása a károsult felperesekre nem tartozó kérdés.

Az elsőfokú bíróság a kellő mélységben feltárta és ismertette azokat a hátrányokat, melyek az I. rendű felperest a 2006. szeptember 24-i baleset következményeként érték. Ezek a hátrányok (a korábbi kiegyensúlyozott, teljesértékű életvitel helyett testi, lelki torzulás mellett bezártság, kiszolgáltatottság és tehetetlenség, állandó fájdalmak, az élettársi, anyai, munkavállalói, háziasszonyi szerep összeomlása, teljes kilátástalanság élete fennmaradó évtizedeire) olyan súlyúak, melyek mellett az elsőfokú bíróság által 2006. évi értékviszonyok mellett figyelembe vett összesen 15.000.000 forint nem vagyoni kártérítés mérséklése szóba sem kerülhet, ez az összeg a felperes személyhez fűződő jogsérelmének másnemű előnnyel történő ellensúlyozásához feltétlenül indokolt és szükséges.

A másodfokú bíróság ezen vonatkozásban kiegészíti az elsőfokú ítélet jogi indokolását azzal, hogy az I. rendű felperes személyhez fűződő jogai sérelme okán a nem vagyoni kártérítést a Ptk. 84.§ (1) bekezdés e) pontja alapján is követelheti.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság által az I. rendű felperes esetében figyelembe vett ápolási, gondozási, háztartási kisegítői szükséglettel is.

Az ápolási, gondozási időszükséglet az elszenvedett sérülések, illetve az azokból következő maradványállapot okozta akadályozottságok, a felépülés (végállapot elérése) mikénti alakulásának függvénye, meghatározása orvosszakértői kompetenciába tartozó szakkérdés. A szükséges háztartási kisegítés meghatározása ennél összetettebb feladat, mert az orvosszakértő által igazolt mozgás- és erőnléti korlátozottságból kiindulva, a károsultra egyébként háruló, tanúbizonyítás útján feltárt munkateher kieső részének időszükségletét kell a bíróságnak az általános élettapasztalatokat is alapul véve meghatároznia.

A perbeli esetben az írásban és szóban is kiegészített orvosszakértői vélemény felismerhetően nem az egyes ápolási-gondozási műveletek nettó időigényének összesítéséből indult ki, hanem abból az időtartamból, amit - az I. rendű felperes kiszolgáltatottságára is figyelemmel - mellette az aktív tevékenységen túl készenlétben el kellett tölteni. Ezen megközelítés előnye, hogy kifejezi azt a lekötöttséget, amit egy ilyen súlyos sérült ápolása-gondozása ténylegesen jelent. Életszerű ugyanakkor, hogy az ápolás, gondozás mellett az azt végző személy a munkaidejét párhuzamosan hasznosíthatja a házimunkák ellátásával, vagy egyéb, tartós távollétet nem igénylő tevékenységgel, a tanúvallomásokkal **(B.M, V.Í)** igazoltan ez a perbeli esetben is így történt. Helyesen járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor a szokványosan külön tételként elszámolandó kárigények együttes kezelésének teret engedett.

Az ápolás, gondozás és a háztartási kisegítés tekintetében az együttes igényérvényesítés és elbírálás alapja mindaddig fennáll, amíg a károsult alapszükségletei önálló kielégítésére (akár az ehhez szükséges feltételek előzetes biztosítása mellett) alkalmassá nem válik, miután ezen állapot elérése esetében az ápolási, gondozási munkák már ütemezhetőek, nincs szükség folyamatos jellegű segítségre.

Az I. rendű felperes a felépülésnek ezen stádiumába azonban már nem juthatott el. Ennek oka, hogy mozgása a szövödménymentes amputáció utáni állapothoz képest is jelentősen nehezített (68. sorszámú kiegészítő orvosszakértői vélemény), a roncsolódott farizom, a csonkon kialakult bőrelhalás a végtagprotézis viselésében akadályozza. Az I. rendű felperes fájdalmai miatt ülőmunkát is csak ereje

megfeszítésével tud végezni, nagyon elfárad (pl. **P.I-né** 12. sorszám alatti jegyzőkönyvbe foglalt tanúvallomása szerint az I. rendű felperes pihenés hiányában a fürdőbe sem tudott kimenni, saját elmondása szerint gyakran a wc-re sem ér ki), bizonytalan járása miatt ki van téve az elesés veszélyének.

A fentiek szerinti és azon adatokat is értékelve, hogy a felperesi háztartás mind a család összetételét, mind fizikai nagyságát illetően kifejezetten munkaigényes, nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor (az orvosszakértői véleményből kiindulva, de az egyéb adatok, illetve az életszerűség alapján azt némileg korrigálva), az I. rendű felperes teljes kiszolgáltatottságának idejére (16 helyett) napi 12, majd az újabb tok viselése által lehetővé tett minimális mozgáskészség melletti nagyfokú elesettségre figyelemmel napi 8 órában határozta meg azt az időtartamot, melyben az I. rendű felperesnek segítségre volt és van szüksége. Az egységnyi időre járó forint ellenérték meghatározása a gazdasági szakértői vélemény alapján elfogadható volt, a számítási pontatlanságokat a másodfokú bíróság korrigálta.

A 2006. december 14. és 2007. február 23. közötti időszakra eső 127.800 forint ellenértékű háztartási munka az elsőfokú ítéletből kimaradt, ezt az elsőfokú bíróság utóbb kiegészítő ítéletével pótolta, a számszaki követhetőség miatt ezt a tételt a másodfokú bíróság is külön kezelte.

A gépjármű üzemben tartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló, a káreseménykor hatályban volt 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a Kártalanítási Számla kezelője - a II. rendű alperes - kizárólag olyan mértékben köteles helytállni, amilyen mértékben a károsult a kárának megtérítését a társadalombiztosítás alapján nem követelheti. A II. rendű alperes ebbe a körbe vonta az ápolási, gondozási költségeket, arra is figyelemmel, hogy álláspontja szerint az I. rendű felperes az önkormányzat által nyújtott házi segítségnyújtás igénybevételére

- kárenyhítési kötelezettségénél fogva - köteles lenne. A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal értett egyet abban a kérdésben, hogy az otthoni ápolás, gondozás költségeinek megtérítése alól a II. rendű alperes sem a társadalombiztosítási fedezet, sem a kárenyhítési kötelezettség sérelme okán nem mentesülhet. A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény a fekvőbeteg-gyógyintézeti ellátás keretén belül, a 14.§ (2) bekezdés d) pontjában biztosítja az ápoláshoz való jogosultságot. Ugyanezen törvény 23. § h) pontja szerint a biztosított részleges térítés mellett jogosult az e feladatra finanszírozott szolgáltatónál ápolás céljából történő elhelyezésre és ápolásra. Az I. rendű felperes kárigénye nem ilyen jellegű ápolással kapcsolatos, kárának „megtérítését” tehát a társadalombiztosítástól nem követelheti. Arra nézve pedig, hogy az I. rendű felperes bármilyen, a lakóhelyén ténylegesen igénybe vehető segítséget elutasított volna, semmilyen adat nem merült fel.

Az élelemfeljavítási költség tekintetében - a 2006-2007. évi felmerülésre is figyelemmel - napi 1.000 forint valóban kiemelkedő, az orvosszakértői vélemény szerint azonban az igény is ilyen volt, így a másodfokú bíróság nem látott módot a marasztalás leszállítására.

A másodfokú bíróság nem találta teljesíthetőnek a II. rendű alperesnek az élelemfeljavítási költség kórházban töltött napokra történő mellőzésére vonatkozó

fellebbezési kérelmét sem. A kórházi tartózkodást illetően közvetett információ áll rendelkezésre arra nézve, hogy a hozzátartozói az I. rendű felperest napi rendszerességgel látogatták (a látogatással felmerült közlekedési többletköltség térítése ennek megfelelően történt). A látogatás egyik célja hasonló esetekben köztudottan éppen a megfelelő ételmezés biztosítása, a kórházi ételmezés közismert hiányosságainak pótlása, így nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az élelemfeljavítási költséget ezen időszakokra is felszámította.

Az elmaradt konyhakerti termelésből adódó kár mértékét az I. rendű alperes bizonyítatlannak látta. Ezzel szemben a rendelkezésre álló adatokból az elsőfokú bíróság helyesen következtetett a kár felmerülésére, illetve annak mértékére is. Több tanú vallomása is alátámasztotta, hogy a felperesek a konyhakertet művelték, a művelés eredménye a család szükségleteit kielégítette. Erre figyelemmel elfogadható volt a gazdasági szakértő azon eljárása, hogy a statisztikailag jellemző zöldségfogyasztásnak megfelelő mértékben határozta meg azt a terménymennyiséget, melynek megtermelésére a felperesek a baleset miatt váltak képtelenné. Tény, hogy a szakértő nem számolt a művelés során felmerülő kiadásokkal (pl. vetőmag, növényvédőszer költségeivel), ezeket a lehetséges megtakarításokat azonban a másodfokú bíróság megítélése szerint ellensúlyozzák a beszerzési többletköltségek. A felperesek lakóhelyének megfelelő kistelepülésen, ahol a konyhakerti művelés általánosan elterjedt, a zöldségfélék többsége kereskedelmi forgalomban helyben nem szerezhető be, így azok lakóhelytől távolabb történő megvásárlása a konyhakert betakarítás érdekében történő felkeresésénél nyilvánvalóan körülményesebb és költségesebb.

Az I. rendű felperes jövedelempótló járadéka kapcsán az I. rendű alperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az elévülési kifogását nem bírálta el. Az elsőfokú bíróság terhére a mulasztás azonban nem róható, miután az I. rendű alperes elévülési kifogását a tárgyalás berekesztését követően, az ítélet kihirdetését megelőzően (123. sorszám alatt, 2011. december 19. napján) terjesztette elő. Az elévülési kifogás előterjesztésére azonban a másodfokú eljárásban is mód van, így azzal a másodfokú bíróságnak érdemben foglalkoznia kellett.

Az I. rendű felperes per előtti felszólítása kiterjedt a jövedelemveszteség megtérítésére is, aminek kapcsán az I. rendű alperes 2008. április 10. napján kelt válaszlevelében (csatolva 40. sorszám alatt) igazolólap kitöltését és megküldését kérte, (rész-)teljesítés ezen a címen nem történt. A felperesek a perbeli, 2006. szeptember 24-i balesetből származó igényeiket 2008. október 1. napján peresítették, az I. rendű felperes elmaradt jövedelmével kapcsolatos követelését azonban ekkor még nem, csak a 40. sorszám alatti, 2009. november 9-i keresetmódosításában terjesztette elő.

A Ptk. 280. § (3) bekezdése értelmében a tartásdíjat, az életjáradékot és a baleseti járadékot időszakonként előre kell fizetni. A jogosult a hat hónapnál régebben lejárt és alapos ok nélkül nem érvényesített részleteket bírósági úton többé nem követelheti. A Legfelsőbb Bíróság PK 52. számú állásfoglalása ennek megfelelően szögezi le, hogy az egyes járadékrészletek iránti követelés az elévülési határidőn belül is csak a Ptk. 280. § (3) bekezdésében meghatározott korlátok között érvényesíthető bírósági úton.

A korábbi felszólítás eredményességének vagy eredménytelenségének a peresítésig tisztázódnia kellett, így nem lett volna akadálya, hogy az I. rendű felperes, éppen a

járadékrészletek speciális elévülési szabályára is figyelemmel a jövedelemveszteség megtérítése iránti igényét is per tárgyává tegye. Ennek elmulasztása teret enged az alperesi elévülési kifogásnak, még abban az esetben is, ha az I. rendű alperes terhére is kérdésként vetődik fel, hogy a követelés a nem vitatott jogalap ellenére miért maradt rendezetlenül.

A másodfokú bíróság így az I. rendű alperes elévülési kifogását a 2009 márciusát megelőző jövedelempótló járadékrészletek vonatkozásában alaposnak találta. A másodfokú bíróság figyelemmel volt a fellebbezési kérelemhez kötöttségre is, miután az I. rendű alperes elvülési kifogását ugyan a 2009. május hónapját megelőzően esedékessé vált járadékrészletek tekintetében terjesztette elő, számszakilag azonban 2009 márciusától vette figyelembe és munkálta ki az I. rendű felperes elmaradt jövedelmét és ennek megfelelően kérte a marasztalás leszállítását is. Ekként a 2009 márciusától 2011. december 31. napjáig terjedő időszakban elmaradt jövedelem összegeként (ide értve az elmaradt, bruttósított béren kívüli juttatást is) 735.164 forint adódott.

Az I. rendű felperes esetében nem volt kimutatható olyan tényleges élelmezési többletköltség, ami munkaviszonyának fennállta alatt az élelmezéséhez kapcsolódott, így a másodfokú bíróság - szemben a fellebbezési támadásokkal - az elsőfokú bírósággal értett egyet abban a kérdésben, hogy a béren kívüli juttatásként a munkáltató által adott, ténylegesen készpénzt helyettesítő eszközként működő étkezési jegy a munkabér sorsát osztja a megtérítés tekintetében.

A műláb költségét illetően az I. rendű felperes maga sem vitatta, hogy azt az alperesek megtérítették, így az erre elszámolt 71.610 forinttal a marasztalást le kellett szállítani.

A II. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítést illetően az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában (18. oldal első bekezdés) 3.000.000 forint vonatkozásában fogalmazta meg, hogy az a II. rendű felperest ért immateriális károk kiegyenlítéséhez szükséges és egyben elegendő, ugyanakkor 4.000.000 forint nem vagyoni kárt ítélt meg. Miután az ítélet nem tartalmaz utalást arra nézve, hogy a II. rendű felperesi 4.000.000 forint összegű igény túlzott lenne, az indokolásban írt 3.000.000 forint kétségtelenül elírás folytán maradhatott az ítéletben.

A másodfokú bíróság megítélése szerint is - szemben az alperesek fellebbezési kérelmében foglaltakkal - 4.000.000 forint szükséges és indokolt a II. rendű felperest ért nem vagyoni hátrány mérsékléséhez. A II. rendű felperes által megélt súlyos trauma, az elhúzódó felépülés és az azzal járó kiszolgáltatottság, a több testtájat érintő, 40 % mértékű munkaképesség-csökkenést okozó maradandó fogyatékoság, különösen a bal kéz két ujjának elvesztése, a korábbi életvitel jelentős mérvű, negatív irányú változása, az életminőség nagyfokú romlása, mindezek feldolgozásával járó lelki gyötrelmek olyan súlyú hátrányt jelentenek, melynek másnemű előnnyel történő ellensúlyozásához 3.000.000 forint nem elegendő, 2006. évi értékviszonyokhoz képest sem, így a 4.000.000 forint nem vagyoni kártérítés leszállítására a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy a védői díj (illetve a másolási költség) „nem az alperesi biztosítottak magatartásával okozati összefüggésben felmerülő károsodás” volt. Ezzel szemben az I. rendű alperes

biztosítottja, illetve az ismeretlen üzembentartó szabálytalan előzése által kiváltott veszélyhelyzet volt az alapja a büntetőeljárásnak és így az azzal járó költségeknek is. A károkozók közlekedési magatartása indította el azt az okfolyamatot, ami a II. rendű felperest nem csupán a baleset részesévé, de - ha több áttételen keresztül is - a büntetőeljárás terheltjévé is tette. A balesetben részes vétlen károsult igazának bizonyításával, az esetleges büntetőjogi elmarasztalás elhárításával kapcsolatos költségként a kirívóan nem eltúlzott védői díj a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges költségnek tekinthető és ennek megfelelően a Ptk. 355.§ (4) bekezdése értelmében kárként értelmezhető.

A teljes költség megtérítésére azonban az alperesek - a II. rendű felperes Ptk. 340.§ (1) bekezdésében foglalt kárenyhítési kötelezettségének megsértése okán - nem kötelezhetőek. Az alaptalanul megvádolt II. rendű felperesnek módjában állt volna ugyanis költségei egy részét a büntetőeljárásban az állammal szemben érvényesíteni, kárenyhítési kötelezettségénél fogva ez elvárható lett volna.

A Be. 339. § (3) bekezdése szerint, ha a vádat az ügyész képviselte, és a bíróság a vádlottat felmenti, az állam a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül - a külön jogszabályban meghatározott mértékben - megtéríti a vádlott költségét, továbbá védőjének az eljárás során nem előlegezett díját és költségét.

A hivatkozott külön jogszabály a terhelt és a védő készkiadása, illetőleg a védő díja állam általi megtérítésének szabályairól, valamint a büntetőeljárásban részt vevő személyek és képviselők költségéről és díjáról szóló 26/2003. (VII. 1.) IM-BM-PM együttes rendelet, melynek a II. rendű felperes elleni büntetőeljárás idején hatályban lévő 1.§ (1) bekezdés *d)* pontja megtéríteni rendelte a büntetőeljárás során keletkezett iratokból kiadott egyszeri másolat költségét, valamint a meghatalmazott védő díját illetően a 3.§ (1) bekezdés szerint *a)* a nyomozati cselekményeken való részvételért megkezdett óránként 3000 Ft munkadíjat, *b)* a bírósági tárgyaláson való megjelenésért megkezdett óránként 4000 Ft, de megtartott tárgyalásonként legalább 10.000 Ft munkadíjat.

A másolási költséget és a három tárgyalásra figyelemmel legalább 30.000 forint védői díjat a büntetőeljárásban az állam megtérített volna, így csak a kár fennmaradó részét - 210.000 forintot - kell az alpereseknek megtéríteniük.

A motorkerékpárban keletkezett kár tekintetében a felek között összecszerűségi vita nem volt, a II. rendű alperes azonban megalapozottan hivatkozott arra, hogy a gépjármű üzemben tartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló, a káreseménykor hatályban volt 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet 15. § (3) bekezdése alapján kártalanítási kötelezettsége nem terjed ki az ismeretlen üzemben tartó által a gépjárműben okozott károkra. Így a 289.212 forint gépjárműkárt kizárólag az I. rendű alperes köteles a II. rendű felperesnek megtéríteni. A helytállási kötelezettség korlátozása azonban nem terjed ki a roncsszállítási költségekre, így ezen költségeket a két alperes egyetemleges kötelezettség mellett viseli.

A II. rendű felperes motorkerékpáron kívüli egyéb dologi kárát illetően a 96. sorszám alatt csatolt, I. rendű alperesi teljesítést összegző, számfejtés megnevezésű mellékletben foglaltak álltak a bíróság rendelkezésére. Az itt kimutatott 72.000 forintot a másodfokú bíróság is elfogadta ítélezése alapjául, bár a II. rendű felperes ezen összeg résztételei közül a mobiltelefonra meghatározott 15.000, és a napszemüvegre

meghatározott 2.000 forintot az elsőfokú eljárás során elégtelennek találta (az egyéb tételek kapcsán ilyen kifogása nem volt, ld. 89. alatti keresetmódosítás), de a használt érték meghatározására egyéb bizonyítékot nem ajánlott fel, így a bizonyítatlanság a Pp. 164.§ (1) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel a II. rendű felperes terhére esik. Arra sincs azonban indok, hogy a másodfokú bíróság az I. rendű alperes által kimutatott és elszámolt kár összegét a II. rendű alperesi fellebbezésben foglaltak szerint megfeleltesse.

Figyelmességi csomag költsége címén a felperes 15 napra napi 1.000 forint megtérítését kérte. Az elsőfokú bíróság ezt az igényt tévesen kórházi kényszervásárlás címszó alatt ismertette, téves volt a követelés elutasításának azon indoka is, hogy a napi 500 forint költség az alperesek 9.000 forint összegű teljesítésével megtérült. Az alperesek által 96., illetve 100. sorszám alatt csatolt kimutatás az utóbbit cáfolja, eszerint az I. rendű alperes 7500 forint 60%-ának megfelelő 4.500 forintot térített meg. Miután azonban ezen tétellel kapcsolatos fellebbezés nem volt, a másodfokú bíróság ítélete ezen követelésrészt nem érintette.

A közlekedési többletköltség tekintetében a II. rendű felperes fellebbezése megalapozott volt; miután ezen a címen csak 24.000 forint és nem 40.000 forint térült, a különbözettel, 16.000 forinttal a marasztalási összeget fel kellett emelni.

Az élelemfeljavítási költség tekintetében az elsőfokú bíróság a kereseten túlterjeszkedett, miután nem vette figyelembe, hogy a II. rendű felperes ezen a címen eredetileg 112.500 forint iránti követelését 89. sorszám alatt 45.000 forintra leszállította, egyúttal ebből 27.000 forint vonatkozásában a teljesítés megtörténtét elismerte. A II. rendű alperesi fellebbezés ezért részben eredményes volt, a 45.000 forint, elsőfokú ítélet szerinti marasztalást 18.000 forintra le kellett szállítani.

A II. rendű alperes első baleset miatti szükségessé váló ápolásának, gondozásának szükséges időtartamát az orvosszakértő az eredeti 6 hónaphoz képest jelentős korlátozással a szakvélemény szóbeli kiegészítése során (90. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal) 3 hónapra napi 16 órában határozta meg, azzal, hogy ebben benne foglaltatik a háztartási kisegítés is. Akárcsak az I. rendű felperes ápolásának esetében, a szakvélemény e megállapítása tekintetében is tetten érhető, hogy elsősorban a készenlét jellegű rendelkezésre állást vette keretként figyelembe az eljáró szakértő. Az elsőfokú bíróság ettől eltérő kárszámítása nem volt következetes, mivel napi 4 órai ápolás-gondozást, 2 órai háztartási kisegítést nyilvánított szükségesnek, de az általa 90 napra, 425 forint óradíj mellett kimutatott 272.000 forint ennél több, napi 7,11 órai munkára jelent fedezetet.

A II. rendű felperes fellebbezésében alappal kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem adott magyarázatot a szakértői véleménytől történő ilyen mérvű eltérésre. A másodfokú bíróság egyetértett ugyanakkor az elsőfokú bíróság feltételezhető álláspontjával, miszerint a szakértői vélemény szerinti napi 16 óra értelmezésre szorul. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ellentmondásos elszámolására, és néhány, az elsőfokú bíróság által mellőzött szempontra figyelemmel az ezen a címen felmerült kárt újraszámolta és így az elsőfokú bíróság által kapott eredménytől némileg eltérő eredményre jutott.

A II. rendű alperes fellebbezési hivatkozásait alaposnak találta a másodfokú bíróság annyiban, hogy a keretjelleggel meghatározott teljes ápolási időnek mindkét felperes esetében külön-külön történő figyelembevétele irreális eredményre vezet. Ezért a másodfokú bíróság eltérő megítélés tárgyává tette azt az időszakot, amikor a II. rendű felperes egyedül feküdt otthon (64 napig), illetve azt az időtartamot, ami alatt a hozzátartozóknak egyidejűleg az I. rendű felperesről is gondoskodniuk kellett (28 nap). Utóbbi időszak tekintetében csak a tényleges, effektív ápolási tevékenységgel töltött időt látta elszámolhatónak, melynek ellenértékét az I. rendű alperes pert megelőző kárszámítására (csatolva 96. sorszám alatt) figyelemmel napi 1.000 forintban vette figyelembe. Ez az összeg az elsőfokú bíróság által alkalmazott és a II. rendű felperesi fellebbezésben sem vitatott 425 forint óradíj mellett napi 2,35 órai ápolásnak felel meg, így reálisnak tekinthető. Az ezt meghaladó időben szükséges készenlét az I. rendű felperesnél már elszámolást nyert, ismételt figyelembevétele az alperesek terhére többszörös marasztalást jelentene. Természetszerűen felmerül, hogy ebben az esetben a többlet rendelkezésre állási idő ellenértékét, mint kárt a felperesek között meg kellene osztani, ezt azonban a másodfokú bíróság nem látta szükségesnek, részben, mivel az I. rendű felperes volt a súlyosabb sérült, másrészt, mivel az alperesek gazdasági életközösségben élnek és ápolásukról ugyanazok a hozzátartozók gondoskodtak. Az így kimutatott ápolási szükséglet a háztartási kisegítést nem foglalja magában, így azt külön kellett figyelembe venni.

A segítő családtagoknak a II. rendű felperes rendelkezésre kellett állniuk akkor is, amikor az I. rendű felperest kórházban ápolták, ezért ebben az időszakban a készenlėti megközelítésű tartam-meghatározás indokolt volt. Az időszak végére megszűnő kiszolgáltatottság, a fokozatos állapotjavulás okán azonban egy köztes átlagérték, átlag időtartam meghatározása adhatott reális eredményt, amit a másodfokú bíróság napi 6 órában talált elfogadhatónak.

A II. rendű felperes munkavégzési szokásainak elemzése mellett, a lentebb részletesebben kifejtendő indokokkal a másodfokú bíróság a II. rendű felperes esetében csak napi 1 órai háztartási munkát vett figyelembe.

A kieső munkákra részteljesítés alperesi részről mindennemű munka együttes kezelésével történt, ezért ezeket a teljesítéseket a másodfokú bíróság a házkörűli, mezőgazdasági munkák pótlási költségénél számolta el, így az ápolás-gondozás-háztartási munka kapcsán felmerült kárt csak 36.000 forint teljesítés csökkentette. Ebből adódóan a kimunkált kár nem érte el ugyan az elsőfokú bíróság által számolt összeget, de a lényegesen alacsonyabb térülés miatt a II. rendű felperesi fellebbezés mégis teljesíthető volt.

A konyhakerti művelés elmaradása okán jelentkező terményvesztéseget a két felperes között egyenlő arányban osztotta meg az elsőfokú bíróság, így az I. rendű felperes azonos kárát illetően kifejtettek vonatkoznak a II. rendű felperesre is.

A II. rendű felperes táppénzes időszakra eső jövedelemvesztése tekintetében az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az maradéktalanul térült, de a II. rendű felperesi fellebbezés is helytelenül tüntette fel a teljesítést, miután azt bruttó összegben és nem a ténylegesen folyósított nettó összegben kellett tekintetbe venni.

A gyógyszerköltség tekintetében nem volt olyan adat, mely a II. rendű felperes által csatolt számlák szerinti költség havi rendszeres felmerülését igazolta volna. Helyesen járt ezért az elsőfokú bíróság, amikor ítélezését nem ezekre a számlákra alapította. A 2006. szeptemberi balesetet követő hathavi időszakra azonban az I. rendű alperesi elszámolás használható volt, a későbbiekre a II. rendű alperesi elismerésből kellett kiindulni. Megalapozottan hivatkozott arra a II. rendű alperes, hogy az úgymond kúraszerűen felmerülő kiadások külön történő kezelésének és a 4.000 forinton felül történő elszámolásának nincs helye. A tanúvallomások, a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció a II. rendű felperesi sérülések jellege alapján annyi azonban bizonyosan megállapítható, hogy (fájdalomcsillapítás, kedélyjavítás) címén folyamatosan merültek fel kiadások, így nincs indok a hátralék számlák kiállítási hónapjaira történő, a II. rendű alperes által kért korlátozására.

Az igazságügyi gazdasági szakértő a 18.P.21.145/2008/64. számú kiegészítő szakértői véleményében adott áttekintő képet a II. rendű felperes baleset előtt kifejtett munkáiról, ezek között a nehéz fizikai munkák mennyiségéről. Az elsőfokú bíróság azonban ennek figyelembevételét indokolás nélkül mellőzte és a második baleset miatti, elsősorban középnehéz munkákat érintő kiesésre adott szakértői elszámolást általánosította annak ellenére, hogy a II. rendű felperes a nehéz fizikai munkákban nem vitásan akadályozott. A II. rendű felperes ezért megalapozottan kifogásolta, hogy kieső munkájának jelentős része nem nyert elszámolását az elsőfokú ítéletben.

Megoldandó feladatként jelentkezett, hogy a szakértő által összesített munkamennyiség a II. rendű felperes háztartási munkáit is magában foglalta, ugyanakkor a II. rendű felperes (fellebbezésében hangsúlyozottan) a háztartási kisegítőn kívüli házkörűli és mezőgazdasági munkákkal kapcsolatos igényét érvényesítette egy összesített tételben, így a teljes munkamennyiségből levonásba kellett helyezni a háztartásban végzett munkákat.

Nem állt rendelkezésre pontos adat arra vonatkozóan, hogy a II. rendű felperes a balesetet megelőzően a (tanúvallomással alátámasztottan) túlnyomó részben az I. rendű felperes által végzett háztartási munkákból mely munkákat vállalta magára. Miután azonban szükségessé vált a háztartási munkák elkülönítése, a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló tanúvallomások, a szakértői kimutatás szerinti arányok értékelésével arra következtetett, hogy a napi 4,2 óra összesített otthoni II. rendű felperesi munka jelentősebb része nem háztartási munka volt, hanem a ház körül, az állattartásban, növénytermesztésben végzett munkákból állt össze; így az elsőfokú bíróság által figyelembe vett napi 2 óra helyett a másodfokú bíróság csak napi 1 órát számolt el háztartási munkára. Megalapozottan feltételezhető, hogy a II. rendű felperes nem a könnyű háztartási munkákat vállalta fel, így a másodfokú bíróság úgy tekintette, hogy az évi 365 órai II. rendű felperesi háztartási munkamennyiség fele része esett a nehéz, másik fele része a középnehéz munkákra és a K.J gazdasági szakértő által háztartási-házkörűli munkákra együttesen kimutatott munkamennyiség fennmaradó részét kezelte házkörűli munkára fordított időként.

További korrekcióra szorult a gazdasági szakértői kimutatás azáltal, hogy bár a növénytermesztési munkák túlnyomó részükben a más címen történő kártérítés okán figyelmen kívül maradnak, mezőgazdasági jellegű munkát a II. rendű felperes helyett a kieső termények pótlása mellett is kell végezni, mivel a korábban konyhakertként művelt befüvesedett területet kaszálni kell. A gazdasági szakértői véleményben

kifejezetten ezen munkaművelet időszerűségletének kimunkálására nem került sor, a II. rendű alperes azonban fellebbezési ellenkérelmében ezen a címen elismert szükségesként évi (3x5=) 15 órai nehéz fizikai munkát, amit a másodfokú bíróság elfogadott

Annak tisztázására, hogy a II. rendű felperes az első, illetve a második baleset következtében mely házkörüli, mezőgazdasági jellegű munkák végzésében vált akadályozottá, az elsőfokú bíróság a 90. sorszámú jegyzőkönyvbe foglaltan az eljárt orvosszakértőt, illetve mezőgazdasági szakértőt együttesen hallgatta meg. Az együttes meghallgatás eredményeként következtethetővé vált, hogy az első baleset következtében a II. rendű felperes nem képes a nehéz munkák elvégzésére, korlátozottsága kiterjed a mindkét kéz együttes használatát igénylő munkákra is, elsősorban emiatt akadályozottsága a középnehéz munkák körében 50 % mértékű. A második baleset következményeit az orvosszakértői akként határozta meg, hogy a II. rendű felperes a ház körüli, illetve a mezőgazdasági munkák közül már csak a rövid táv megtételét, rövid ideig történő állást igénylő munkákat képes elvégezni, ezek pedig jellemzően a könnyű kategóriába sorolható munkák. Az ennél nehezebb munkákat illető akadályozottságához hozzájárul, hogy munkahelyén munkáját csak jelentős mértékű erőmegfeszítéssel képes végezni, emiatt a munkaidő végeztével tanúvallomásokkal is igazoltan **(P.I-né, R.O-né)** nagyon elfárad, „fizikailag kikészül”, otthoni munkáira nem marad energiája.

Az óradíjak szakértő általi, a korábbi időszakra tendenciózusan alkalmazott „továbbgörgetése” alapján a díjak közelmúltbeli időszakra vonatkozó, a felperes által indítványozott indexálására a másodfokú bíróság bizonyítatlanság hiányában nem látott lehetőséget.

A II. rendű alperes jövedelemvesztesége kapcsán tévedett az elsőfokú bíróság, amikor nominális jövedelemkülönbség hiányában a Ptk. 356.§ (3) bekezdését nem látta alkalmazhatónak, és így a II. rendű felperes rendkívüli munkateljesítményét a baleseti járadék megállapítása során nem értékelte. Helytállóan indult ki abból, hogy a Ptk.356.§ (1) bekezdésének értelmében a baleset előtti és utáni jövedelem között különbszetnek kell fennállni, ennek hiánya a jövedelempótló járadék iránti igényt megalapozatlanná teszi. Ugyanakkor a baleset előtti és utáni jövedelem összehasonlításakor a Ptk.356.§ (1) és (3) bekezdését együttesen kell alkalmazni. A különbszet fennállása akkor is megállapítható, ha az csak a rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemrész figyelmen kívül hagyásával mutatható ki. A II. rendű felperes esetében a rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemhez fűződő jogkövetkezmények levonásának feltétele, a balesetből eredően elszenvedett jelentős testi fogyatékossgot fennáll, a fentiek korrigálással II. rendű felperes baleset után szerzett jövedelme nem éri el a baleset előtt elért jövedelmét.. Amennyiben a károsult baleset utáni jövedelme kizárólag a rendkívüli munkateljesítménnyel elért jövedelemrésszel lépi túl a baleset előtti keresetét, abban az esetben e jövedelemrésznek a figyelmen kívül hagyásával a Ptk.356.§ (3) bekezdésének alkalmazása hoz létre egy olyan különbszetet, amelyre nézve beáll a kárért felelős személy járadékfizetési kötelezettsége.

A II. rendű felperes ezen a címen járadékigényét a második baleset kapcsán 2011. január 5. napján peresítette, az első baleset előidézte veszteséget ennél is később tette

per tárgyává, így az I. rendű alperes elvülési kifogása a 2010. július 1. napját megelőzően esedékessé vált járadékrészletek vonatkozásában megalapozott volt.

A fent kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú, illetve a másodfokú ítéletben az I. rendű felperes javára megítélt kárösszegek az alábbiak szerint összegezhetőek:

	elsőfokú ítélet:	másodfokú ítélet:
• nem vagyoni kár:	11.000.000 forint	11.000.000 forint
• ügyvédi munkadíj:	-	-
• ápolás/gondozás, háztartási kisegítő (lejárt járadék, 2006. 09.24.-12.13. és 2007.02.24.- 2011.12. 31.)	2.521.333 forint	2.398.713 forint
• háztartási kisegítő (2006. 12. 14. - 2007. 02.23.)	127.800 forint	127.800 forint
• élelemfeljavítási költség	205.000 forint	205.000 forint
• elmaradt termények értéke: (lejárt járadék 2007.01.01. - 2011. 12. 31.)	268.104 forint	268.104 forint
• jövedelemveszteség (táppénzes időszakra)	129.850 forint	129.850 forint
• keresetveszteség (lejárt járadék 2011. december 31. napjáig):	1.311.817 forint	735.164 forint
• múltláb költsége:	71.610 forint	-

I. rendű felperes javára megítélt havi járadék 2012. január 1. napjától:

	elsőfokú ítélet:	másodfokú ítélet:
• gondozás, háztartási kisegítő	132.000 forint	132.000 forint
• termények pótlási költsége	4.837 forint	4.837 forint
• elmaradt jövedelem	25.213 forint	25.213 forint

Az elsőfokú, illetve a másodfokú ítéletben a II. rendű felperes javára megítélt kárösszegek az alábbiak:

• nem vagyoni kár:	4.000.000 forint	4.000.000 forint
• védői díj:	-	210.000 forint
• büntető másolási költség:	-	-
• gépjárműkár:	289.212 forint	289.212 forint
• roncsszállítási költség:	41.880 forint	41.880 forint
• egyéb dologi kár:	28.800 forint	28.800 forint
• figyelmességi csomag:	-	-
• közlekedési többletköltség:	-	16.000 forint
• élelemfeljavítási költség:	45.000 forint	18.000 forint
• ápolás, gondozás, házt-i kisegítő: (lejárt járadék, 2006. 10. 09. - 2007.01. 08.)	128.000 forint	164.500 forint
• elmaradt termények értéke:	268.104 forint	268.104 forint

• (lejárt j., 2007.01.01. - 2011. 12. 31.)		
• jövedelemveszteség táppénzes időszakban: -		54.631 forint
• gyógyszer többletköltség :	259.875 forint	264.000 forint
(lejárt j., 2006.09.24. -2011. 12.31.):		
• házkörüli, mg-i kisegítő költsége:	339.822 forint	687.743 forint
(első baleset miatt*, 2011. 12. 31-ig)		
• erőmegfeszítési jövedelempótlás :	345.000 forint	381.921 forint
(első baleset miatt*, 2011. 12. 31-ig)		
• házkörüli, mg-i kisegítő költsége:	-	383.231 forint
(második baleset miatt, 2011. 12. 31-ig)		
• erőmegfeszítési jövedelempótlás :	-	192.225 forint
(második baleset miatt, 2011. 12. 31-ig)		

A II. rendű felperes javára megítélt havi járadékok 2012. január 1. napjától:

	elsőfokú ítélet:	másodfokú ítélet:
• termények pótlási költsége	4.837 forint	4.837 forint
• gyógyszer -többletköltség	4.125 forint	4.000 forint
• erőmegfeszítési keresetveszteség :	15.000 forint	29.334 forint
(első baleset miatt*)		
• erőmegfeszítési jövedelempótlás :	-	10.306 forint
(második baleset miatt*)		
• házkörüli, mg-i kisegítő költsége:	12.894 forint	22.090 forint
(első baleset miatt*)		
• házkörüli, mg-i kisegítő költsége	-	7.115 forint
(második baleset miatt*)		

A * jellel megjelölt tételeknél az elsőfokú bíróság a különböző balesetek kapcsán előállott károkat egységesen számolta el. Az első balesetből eredő károk az alpereseket egyetemlegesen terhelik (kivéve: gépjárműkár), a második balesetből eredő károk kizárólag a II. rendű alperest terhelik. A másodfokú bíróság ennek megfelelően határozta meg az alpereseket egyetemlegesen, illetve a II. rendű alperest külön terhelő marasztalási összegeket.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében a fentiek szerint a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta. A módosítások nem érintették a kiegészítő ítéletben foglalt rendelkezéseket, így a másodfokú bíróság a kiegészítő ítéletet helybenhagyta.

A II. rendű felperes fellebbezése 795.042 forint pertárgyértékű követelés vonatkozásában bizonyult alaposnak és 399.076 forint pertárgyértékű követelés vonatkozásában alaptalannak.

Az alperesek fellebbezése túlnyomó részben eredménytelen maradt, az I. rendű alperes az I. rendű felperessel szemben előterjesztett fellebbezése 7.518.844 forint pertárgyérték vonatkozásában volt alaptalan és 71.610 forint vonatkozásában alapos. A

II. rendű alperes az I. rendű felperessel szembeni fellebbezése 1.223.658 forint pertárgyérték vonatkozásában volt alaptalan.

Az I. rendű alperes II. rendű felperessel szembeni fellebbezése 1.058.044 forint pertárgyérték vonatkozásában bizonyult alaptalannak, a II. rendű alperes II. rendű felperessel szembeni fellebbezése 1.294.284 forint vonatkozásban volt alaptalan és 319.712 forint vonatkozásában volt eredményes.

Miután a felperesek a fellebbezési eljárásban túlnyomó részben pernyertesek lettek, a másodfokú bíróság a részükre járó perköltséget a Pp.81.§ (2) bekezdése alapján határozta meg és az I. rendű, illetve a II. rendű alperest a peresztességüknek megfelelő mértékű, a 32/2003. (VII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés *a)* pontja és (5) bekezdése szerinti ügyvédi munkadíj megfizetésére kötelezte. A felperesi beavatkozónak járó perköltség összegét a felhívott IM rendelet 3.§ (6) bekezdése alapján a beavatkozó jogi képviselőjének a másodfokú eljárásban előterjesztett rövid fellebbezési ellenkérelmére figyelemmel mérsékelte.

A feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére az I. és II. rendű alpereseket a Kmr.13.§ (2) bekezdése alapján a peresztességük arányában kötelezte.

P é c s , 2013. október 17.

dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke, Gáspárné dr. Baranyabán Judit s.k. előadó bíró, dr. Vogycska Petra s.k. bíró